СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XIII. Скрентонъ, Па., Четверъ 9-го Новембра, 1905. Число 45 — Vol. XIII. Scranton, Pa., Thursday, November 9, 1905. No. 45.

Чи Гладинъ пôславъ $303.13 на Червоный Хрестъ до Росіи?

Таке питане поставили мы въ 43-ôмъ числѣ „Свободы“. На него вôдповѣвъ Гладикъ у „Правдѣ“, якъ звычайно -- лайкою. Кромѣ лайки каже Гладикъ, що „потоингрейверъ“ (що се за такій звѣръ?) не мôгъ вôдфотографувати числа анѣ дати на ресітѣ... Выходилобъ, що и число и дата суть на тôмъ ресітѣ, якій Гладикъ мае у себе въ кишени. Ну, але чому Гладикъ того вôдразу не написавъ коли друковавъ ресітъ? Дальше питане е, чи справдѣ такъ рѣчь ся мае, якъ Гладикъ каже, божь звѣстна рѣчь, що вôнъ за брехуньство сидѣвъ въ джелю... Можливо, що доперва коли „Свобода“ вôдкрыла его крутарство, то вôнъ давъ собѣ выписати число и нумеръ. Цѣкаве и те, що на друкованôмъ ресітѣ тамъ де мае бути число, щось „набабрано“, а тамъ де мае бути дата, зовсѣмъ чисто. Чому? Єсли „потоингрейверъ“ не мôгъ вôдфотографовати нѣ числа нѣ даты ресіту, то въ такôмъ разѣ и одно и друге мѣсце повиннѣ бы бути зовсѣмъ чистѣ. Впрочѣмъ, що кого се обходить якъ выглядае ресітъ, якій Гладикъ мае въ кишени. Загалъ, до котрого вѣдомости вôнъ подававъ ресітъ, може судити лишь пôсля того ресіту, якій бувъ публично надрукованый, а не пôсля того якій Гладикъ мае въ кишени.

Конець кôнцемъ рѣчь представляе ся такъ:

Гладикъ зôбравъ на Червоный Хрестъ $303.13.

Гладикъ не пôславъ сихъ грошей до Росіи коли належало, а тымъ що его питали разъ говоривъ, що пôславъ грошѣ черезъ конзуля, то знову, що черезъ банкъ, а ресіту не хотѣвъ показати.

Вкôнци надруковавъ ресітъ зъ многихъ взглядôвъ пôдозрѣлый.

Тому ще разъ кажемо: Хто хоче напевно довѣдатись чи Гладикъ выславъ вôбранѣ нимъ $303.13 на Червоный Хрестъ, мусить довѣдатись про се вôдъ головного заряду Червоного Хреста въ Петербурзѣ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Падолистъ.

9	Ч.	Нестора муч.
10	П.	† Параскевы, Неонілѣ
11	С.	Анастазіи
12	Н.	21. по Сош. Зиновія и Зин.
13	П.	Стахія, Наркиза
14	В.	† Космы и Дам.
15	С.	Акиндина

— О. Чаплиньскій занявъ парохію въ Ню-Йорку, о. Добротвôръ въ Ст. Люіс, Мо., о. Велигорскій осѣвъ въ Олифантѣ, Па., о Струтиньскій въ Елизабетъ, Н. Дж. а о. Заклиньскій въ Бофало, Н. Й.

— ПИШЕ Ню Йорска „казета“, що о. Тимкевичь закладае парохіяльну корчму въ Йонкерсъ, Н. Й. Розумѣе ся, що се чиста брехня, але еслибъ навить такъ справдѣ було, то Ню-Йорска „казета“ и такъ не малабъ права „кікувати“ проти того, бо еѣ татуньо о. Обушкевичь вже давно тримае корчму.

— МОБІЛЪ, Ала. 24 го жовтня. Зъ причины приѣзду Рузвелта, тутъ бувъ великій натовпъ люду, въ якôмъ злодѣѣ мали добрѣ жнива. Вь поліцію поступило богато заявъ про пропажу у одного зиґарка у другого грошей и т. п. Усѣ тѣ пропажѣ выносять бôльше якъ 2 тысячѣ долярôвъ.

— ВЪ ФІЛАДЕЛФІЙ, Па. 27 жовтня до поліційнои стаціи прийшовъ оденъ чоловѣкъ и признавъ ся, що 17 рокôвъ тому назадъ убивъ своего товариша, зъ котрымъ тогды служивъ въ военнôй фльотѣ, и хочь бувъ зъ приводу смерти товариша арештованый, але до убійства не признавъ ся, и его увôльнили.

— А. ПОРБОНЕРЪ, президентъ двохъ асекурацiйныхъ товариствъ: Equitable Real Estate & Loan Co“ и Equitable Finance Co“ мавъ бути арештованый за рôжнѣ шахрайства въ своимъ офісѣ. Бачучи, що не може утекти, вôнъ кинувъ ся въ вôкно зъ пятого поверха и черезъ 5 хвилинъ бувъ мертвый.

— ФРІЛАНДЪ, Па. 23 жовтня. Тутъ умерла стара (75 рокôвъ) баба. Вона мала 12 душь дѣтей, 74 внуки и 14 правнукôвъ. Похороннѣ бюра усього мѣста и околицѣ не можуть настарчити „керичôвъ“ для такои великои родины.

— ЧІКАГО, 23 жовтня. Джанъ Нюмейстеръ, міліонеръ, бувъ закликаный до суду, яко присяжный судія. Але коли его запитали про его переконаня, то вôнъ заявивъ, що вôнъ нѣколи не засудивъ бы того чоловѣка, котрый бы укравъ що небудь для того, щобы нагодувати свою голодну фамілію. Єго за це назвали „анархистомъ“ и не приняли въ число присяжныхъ судцѣвъ, сказавши, що вôнъ не годить ся въ судцѣ.

— ВЪ Бірмѣ (Схôднôй Индіи), убили недавно тигрицю, котра убила на своимъ вѣку бôльше якъ 800 душь, въ тôмъ числѣ 2 англицкихъ інжінерôвъ.

— НЮ-ЙОРКЪ, 23-го жовтня. Джорджь Йогеръ, професоръ „баксу“ въ Y. M. C. A., навчивъ свою жѣнку „боксувати“, але его жѣнка показала себе дуже здôбною ученицею, швидко постигла ту штуку, и потôмъ неразъ била пискъ своему учителеви.

— ПОВЕРНУВЪ зъ краю п. М. Терепанъ, бувшій секретарь бр. Пр. Дѣвы, вôд. 16 Союза, въ Lansford, Pa. Ѣздивъ до краю для здоровля свои жѣнки; теперь чуемъ, що еѣ вже лѣпше. Витаемо п. Терепана на американьскôй земли якъ щирого Русина и великого робôтника для добра Р. Н. Союза.

— ПОВОРОТЪ хрещеныхъ жидôвъ на жидôвску вѣру въ Росіи. Въ наслѣдокъ царского указу о свободѣ вѣры богато хрещеныхъ жидôвъ вертае назадъ до давнои своеѣ вѣры. Въ самôмъ Петербурзѣ вернуло доси 130 родинъ интелиґентнои верствы, а то: лѣкарѣ, адвокаты, літераты, артисты и т. д. Видко тѣ жиды приймали християньство длятого, щобы могли користати зъ науки и выйти въ люде, але въ душѣ оставались жидами.

— ВÔДКРЫТИ тайнѣ друкарнѣ въ Росіи въ остатныхъ часахъ. Въ Кіевѣ поліція вôдкрыла тайну друкарню Революційнои украиньскои партіи, захопила великій складъ нелеґальнои украиньскои літературы, и арештувала кôлька особъ. Такожъ вôдкрыла поліція друкарню Соціяльно-революційнои партіи московскои при чѣмъ захопила три особы. Въ Москвѣ вôдкрыла поліція въ сутеренахъ одного дому тайну друкарню Лотишѣвъ, але не удалось ѣй схопити нѣкого зъ людей.

— НАГАНЯЧЬ добѣчѣ польскôй ґакатѣ. Цѣла громада Хоросниця, яворôвского деканату, задумуе въ найкоротшôмъ часѣ перейти на латиньскій обрядъ. Хоросниця належить до парохіи въ Селискахъ, де парохомъ е о. Йосифъ Крушиньскій, членъ львôвского „Народного Дома“ и общества Качковского. Сей „маститый патріотъ“ поводить ся зъ парохіянами страшно лихо, здирае зъ нихъ неможливо высокѣ требы, а въ додатку занедбуе Хоросницю пôдъ зглядомъ религійнымъ, бо вôдъ кôлькохъ лѣтъ не приѣздить на богослужене до ихъ церкви. Все те разомъ довело ихъ до рѣшучои постановы перейти на латиньскій обрядъ, де надѣють ся знайти лѣпшу опѣку.

— ВЫЙШЛО 18 число просвѣтного выдавництва А. Бончевского „Читальня“ мѣстить въ собѣ слѣдуючѣ рѣчи: Якъ мужикъ ходивъ до царя правды шукати; Зъ гôръ; За землю; Свѣтъ безъ Аллага и Якъ воякъ помстивъ ся на цареви. Цѣна сеи книжочки 15 центôвъ. Хто заплатить $1.50 буде дôставати „Читальню“ (одну книжочку) що мѣсяця черезъ цѣлый рôкъ.

Адресъ: CZYTALNIA,
Box 353, Scranton, Pa.

— РОБОТА иде добре по дротовыхъ фабрикахъ въ Perth Amboy, N. J. Фабрикъ тихъ тутъ есть много, и хто хоче роботы то еѣ тутъ завжды знайде.

Яцко Поливка.

— ПÔСЛЯ послѣдной переписи число горожанъ въ Австріи выносили 25.100.000 душь. Єсли припустити, що на 50.000 осôбъ припаде 1 посолъ, то число послôвъ зъ загального голосованя выносило бы 502.

Пôсля того обчисленя мало бы: 9,170.939 Нѣмцѣвъ 178 послôвъ, 5,955.397 Чехôвъ 118 послôвъ, 4,259.152 Полякôвъ 83 послôвъ, 3,375.576 Русинôвъ 67 послôвъ, 1,192.780 Словінцѣвъ 24 послôвъ, 711.380 Сербо-Хорватôвъ 14 послôвъ, 727.102 Италійцѣвъ 14 послôвъ, 240.479 Ромунôвъ 4 послôвъ. Разомъ 502.

БРАТСТВО
Пресв. Богородицѣ, вôддѣлъ Союза 86, въ Олифантѣ, Па. устроюе

Баль

въ Суботу дня 11-го Новембра въ гали И. Савчака на Ріверъ улици. Початокъ балю розпôчне ся о год. 5-ôй пополудни. Музыка знаменита, добрѣ напитки и перекуска. На тôмъ балю будемо принимати новыхъ членôвъ безъ вступного. Братя Русины, не тратьте доброи нагоды, бо нѣхто не знае, що кого завтра чекае.

Комітетъ: И. Коцанъ, предсѣдат., С. Митренко, касіеръ, Н. Рибчакъ, секретарь.

— ПРОСИМО, щобы п. Анна Хомковичь зъ Meriden, Conn. подала намъ свôй докладный адресъ.

Редакція „Свободы“.

Жертвы на Революц. Украиньску Партію.

Попередно зложено	78.55
Гр Мрикало, Скрентонъ, Па.	50
А. Г. „	05
Въ Олифантѣ на комерсѣ	15.00
Добродѣй, що бувъ задармо на предст. въ Олифантѣ	25
Разомъ	$94.35

Всякѣ дальшѣ жертвы на сю цѣль просимо присилати на адресу:

Svoboda,
Box 353, Scranton, Pa.

Де есть?

Фрузя Ковейстикъ замуж. Клятка. шукае еѣ краянъ, котрый недавно приѣхавъ зъ Галичины, села Лабовы. Хтобы о нѣй знавъ най дасть знати на понизшу адресу, а дôстане добру надгороду.

Mikolaj Chruszcz,
Park Place, Pa., Schuylkill Co.

Читайте уважно!

Зъ початкомъ слѣдуючого, 1906 року, мабуть вже въ Сѣчню, почнемо друковати въ „Свободѣ“ „Практичный пôдручникъ до науки англійскои мовы“.

„Пôдручникъ“ той уложеный такъ, що зъ него кождый буде мôгъ навчитись по англійски читати, писати и говорити. „Пôдручникъ“ будемо друковати лекціями, по трохи въ кождôмъ числѣ „Свободы“, отже кождый читачь „Свободы“ буде мати цѣлый тыждень часу на вывчене однои лекціи. Въ лекціяхъ тыхъ будемо подавати не лишь способъ вымовы поодинокихъ слôвъ и значѣнета правила граматики, — але такожь задачѣ, якѣ кождый читачь, сли схоче буде мôгъ дома собѣ выробляти. Кожде слѣдуюче число буде мѣстити въ собѣ розвязку попередныхъ задачь, такъ що учачій ся буде мавъ способнôсть переконати ся чи зблудивъ и о скôлько, выробляючи свою задачу.

Рôвночасно звертаемо увагу усѣхъ, кому на тôмъ залежить, що лишныхъ чиселъ „Свободы“ у насъ не зôстае ся; друкуемо лише стôлько, скôлько потреба для нашихъ постôйныхъ предплатникôвъ. Єсли отже хто хоче мати усѣ числа „Свободы“, въ котрыхъ буде друкованый сей „Пôдручникъ“, то найлѣпше зробить, если чѣмъ скорше пришле передплату на „Свободу“ або запише ся на цѣле посмертне до „Союза“.

Редакція „Свободы“.

Золота монета.

Заволока сидѣвъ край дороги. Вже два дни тинявъ ся вôнъ по дорогахъ пôдъ палячимъ сонцемъ, и самъ не знавъ, куды ишовъ. Ночею спочивавъ въ покинутôй повѣтцѣ, а якъ наступавъ день, вôнъ знову пускавъ ся въ дорогу. Коли жѣнки въ селахъ бачили его нечесану бороду и лахмѣте, въ котре вôнъ бувъ убраный, вони заразъ же скликали своихъ дѣтей, котрѣ жахливо ховали ся въ ихъ спôдницяхъ. Коли вôнъ, готовый на все, питавъ въ поли роботы, ему суворо вôдказували, и вôнъ, ще низше опустивши голову, зъ винуватымъ выразомъ лиця, плентавъ ся далѣ. Вôдôйшовши жь трохи и не боячись, що его хто-небудь побачить, вôнъ утиравъ рукою слезы, що текли по его щокахъ.

Въ таку годину его обгортала лютôсть, лютôсть, що выникала зъ голодного жолудка, и его губы мимовôльно лепотѣли:

„То есть несправедливôсть.... то... то..."

Вôнъ пôднявъ до горы свою палицю, мôцно стукнувъ нею объ землю, и уста его затремтѣли лихимъ проклономъ. Але въ той самый моментъ, якъ вôнъ стукнувъ палицею объ землю, щось блискуче пôдскочило до горы и дзвôнко упало на землю. Вôнъ нахививъ ся и почавъ шукати.

„Отсе щасте", сказавъ вôнъ нарештѣ. Въ своихъ пальцяхъ вôнъ вертѣвъ золоту монету, що доперва тôльки найшовъ. Вôнъ розглядавъ еѣ зъ усѣхъ боковъ и не смѣвъ вѣрити въ свою находку.

„Золота монета... справжня, золота... Давно вже не мавъ я въ своихъ рукахъ такои... Теперь и я можу до-сита наѣстись и напитись и выспатись въ лôжку... А потôмъ зможу, якъ що тôлько не знайду тутъ де роботы, цѣлкомъ ити спокôйно до мѣста,.. О, теперь я себе прогодую".

Вôнъ завважавъ въ далечинѣ поза жовтыми, наче золотыми нивами, село и пôшовъ, майже побѣгъ, впростъ черезъ поле до того села. Передъ корчмою вôнъ з'упинивъ ся.

„Добрый день"! сказавъ вôнъ. Газдиня загородила собою дверѣ и спитала: „Чого вамъ треба?" — „Я хотѣвъ бы попоѣсти". — „У насъ нѣчого не лишило ся. Идѣть своею дорогою". Заволока блиснувъ очима и сказавъ: „Але я не жебракую, я можу заплатити".

Вôнъ выйнявъ золоту монету и почавъ пôдкидати еѣ въ своѣй руцѣ. Газдиня здивована, що обôдранець мае золоту монету покликала свого чоловѣка.

„Де то вы дôстали?" — „Що васъ то обходить?" вôдповѣвъ заволока. — „Ну, то я вамъ нѣчого не продамъ".

Здивованый заволока стоявъ декôлька хвилинъ мовчки, а потôмъ сховавъ золоту монету въ кишеню и здвигнувши плечима пôшовъ дальше. Газда зъ газдинею глядѣли ему вслѣдъ.

„Той чоловяга, певно, когось обôкравъ або обрабувавъ", сказавъ газда. „Треба-бъ про те донести поліційному урядникови".

До корчмы зайшовъ оденъ чоловѣкъ, и ему заразъ же росказали, що ся стало, та ще и пересадили, якъ водить ся.

„Якійсь волоцюга страшного вида переходивъ тутъ и показувавъ луідора. Тутъ щось непевне. А въ кишенѣ вôнъ брязкотѣвъ ще кôлькома луідорами. Дивно дуже, где-бъ такій чоловѣкъ мôгъ ихъ дôстати".

Черезъ 5 хвилинъ уже усе село звернуло увагу на заволоку. Малѣ хлопцѣ зъ вôддаля ходили за нимъ и ворожо поглядали на него, мѣжь тымъ, якъ вôнъ плентавъ ся дорогою, не звертаючи на те жаднои уваги. Якимъ небудь другимъ разомъ вôнъ бы на то погнѣвавъ ся, але сегодня вôнъ мавъ грошѣ и не журивъ ся. Вôнъ зайшовъ до пекарного склепу. Жѣнка пекара якъ разъ въ той часъ розкладала въ склепу свѣжѣ доперва тôлько спеченѣ булки.

„Добрый день. газдыньо! Чи не мôгъ бы я дôстати у васъ булку?" — „Идѣть собѣ своею дорогою", вôдповѣла газдыня. — „Якѣ тутъ чуднѣ люде, що думають, коли хто зле убраный, то мусить жебракувати. Я хочу за грошѣ", сказавъ заволока. — „Я вамъ сказала уже, щобъ вы ишли собѣ геть, то и идѣть"!

„Такъ вы не хочете менѣ продати?" спитавъ здивованый заволока. Потôмъ здвигнувъ плечима, пробурмотавъ „дурна баба" и вновь пôшовъ далѣ. Але тежъ саме було и по всѣхъ другихъ склепахъ. Вôнъ ходивъ по всему селѣ, але скрôзь ему вôдповѣдали, щобъ вôнъ ишовъ звôдтамъ далѣ. Дуже се его дивувало и журило. „Чому вони не хотять менѣ нѣчого продати? питавъ вôнъ самъ себе: Може, вони думають, що та монета фалшива?" Уже наставъ вечѣръ, а вôнъ ще нѣчого не ѣвъ. Вôнъ ишовъ манôвцемъ и все думавъ, що то може значити. Нарештѣ вôнъ догадавъ ся: „Люде менѣ не довѣряють. Кождому кидаеть ся то въ очи, що я маю такѣ великѣ грошѣ, а самъ голодный и обôдраный. А що я голодный, то кождый мусить бачити зъ мого лиця, бо голодный чоловѣкъ мае якесь особливе лице".

Поки вôнъ такъ мѣркувавъ, побачивъ, що на зустрѣчь ему иде якійсь дуже лихо одягненый чоловѣкъ. Видно було по всьому, що вôнъ дуже змученый и вже давно вандруе. „Певно, такожь якійсь бурлака", подумавъ заволока и поздоровкавъ ся зъ нимъ. „А где идете?" запитавъ нашъ заволока. „Та отъ прямую до села, хочу тамъ переночувати. Ходи и ты зô мною" — „Нѣ, я тамъ не пôду, и тобѣ не раджу ити, бо тамъ не дуже радо приймають такихъ, якъ мы. Я тôлько що звôдтамъ".

— „Але я маю грошѣ", сказавъ другій заволока.

— „Я такожь маю", сказавъ першій. Вôнъ хотѣвъ додати, скôлько вôнъ мае, але промовчавъ. Другій-же казавъ далѣ: „Селяне скрôзь однаковѣ. Коли вони мыслять, що ты — жебракъ, то годѣ вôдъ нихъ сподѣвати ся чого небудь. Але тôлько покажи имъ грошѣ..." и тутъ вôнъ почавъ брязкотѣти въ кишенѣ грôшми и сказавъ: „Тутъ небогато: усього 17 су, але на три дни выстарчить".

При тыхъ словахъ першій подумавъ: „Я маю грошей въ сто разъ бôльше якъ вôнъ, але вôнъ богатшій вôдъ мене. Вôнъ може купити собѣ хлѣба на вечерю и снôпъ соломы на нôчь". — „Слухай! сказавъ вôнъ ему: дай менѣ трохи".

Але той зразу стиснувъ въ кулацѣ грошѣ и сказавъ: „Не можу, бо я маю акуратно стôлько, щобы дôйти до мѣста, и хто зна навѣть, чи выстарчить". — „Може у тебе е хлѣбъ?" спитавъ першій. — „Нема. До побаченя", сказавъ другій и пôшовъ далѣ. Але першій з'упинивъ его и сказавъ: „Дай менѣ хоть трохи пôдкрѣпити ся, бо я вже бôльшь якъ два дни нѣчого не ѣвъ". — У мене нема нѣчого!" — вôдповѣвъ другій. — „Але-жь у тебе есть 17 су... ты мôгъ бы подѣлити ся зъ товаришемъ". — „Нѣчимъ я не можу допомогти тобѣ, я вже сказавъ. Прецѣнь же ты мôгъ бы знайти собѣ яку роботу въ полѣ".

Голодъ, страшный голодъ рвавъ ему жолудокъ и туманивъ голову. „Слухай", сказавъ першій: „Я куплю твоихъ 17 су... и дамъ тобѣ дуже добру заплату за нихъ... Я дамъ тобѣ за нихъ луідора"...

Нѣчого не розумѣючи, зъ широко розкрытими очима дививъ ся на него другій, мѣжь тымъ якъ першій казавъ далѣ: „Такъ, такъ, я дамъ тобѣ луідора; я его найшовъ сегодня рано на дорозѣ. Але нѣхто, бачучи мое лахмѣте, не хотѣвъ брати его вôдъ мене. Дивись, на менѣ нема майже жадного убраня, лише саме лахмѣте, въ моихъ очахъ свѣтить ся страшный голодъ... Все те вселяеть людямъ вôдразу и острахъ... Але ты... ты маешь досыть добре убране, у тебе не такій нужденный видъ. Нѣхто не буде дивувати ся, коли побачить въ твоихъ рукахъ луідора... Бачишь, що це дуже добрый интересъ для тебе... Чи ты, може, боишь ся? То послухай, якъ моя монета звенить... Бачишь, вона справжня золота... Ну, дайже менѣ твои 17 су".

Той вôдступивъ вôдъ него и сказавъ: „Тримай свое золото для себе, ты богатшій нѣжь я".

„Ты мене не розумѣешь", сказавъ першій, „се золото не мае въ мене жаднои вартости. Дай менѣ твои 17 су".

„Нѣ, не дамъ", сказавъ другій: „до побаченя!"

Дика лютôсть обхопила голодного заволоку. Вôнъ скреготѣвъ зубами и стискавъ кулаки. Потôмъ раптомъ кинувъ ся на другого, вхопивъ его за горло и крикнувъ: „Дай"! Той хотѣвъ боронити ся, але не мôгъ освободитись вôдъ пальцѣвъ скаженого вôдъ голоду чоловѣка, котрѣ наче зелѣзнѣ все дужче и дужче впивали ся ему въ горло... Его лице посинѣло, очи вылѣзли на верхъ, и вôнъ упавъ на землю. Убійникъ, побачивши, що той вже не дыше, кинувъ ся збирати грошѣ, котрѣ пôдчасъ боротьбы выпали у того зъ кишенѣ и розсыпали ся по земли. Вôнъ зôбравъ кôлька мѣдяныхъ монетъ и, навѣть не порахувавши ихъ, побѣгъ до села. Недалеко вôдъ села вôнъ з'упинивъ ся на хвилю, щобы трохи вôдôтхнути, и думка, що вôнъ доперва тôлько вчинивъ страшный злочинъ, загубивъ людску душу, на хвилю опанувала его мозкомъ. Але почуте сильного голоду швидко прогнало ту думку, и вôнъ ажь затрусивъ ся зъ радости, коли уявивъ собѣ, що ось черезъ 2—3 хвилѣ вôнъ буде ѣсти хлѣбъ. Вôнъ побѣгъ въ село и вскочивъ въ першій хлѣбо-пекарный склепъ. „На чотыри су хлѣба!" сказавъ вôнъ. Газдыня взяла грошѣ и одрѣзала ему хлѣба. Тремтячими руками вôнъ ухопивъ хлѣбъ и почавъ ѣсти. Газдыня поглянула на замазанѣ порохомъ грошѣ и почала вытерати паперомъ. Це знову нагадало ему, якъ вôнъ доставъ тѣ грошѣ, але хлѣбъ бувъ такій мягкій, теплый и такій смачный, а въ животѣ его за кождымъ проглинутымъ шматкомъ хлѣба робило ся такъ приемно, що вôнъ забувъ усе на свѣтѣ, и тôлько мѣрявъ очима швидко зменьчавшій ся кавалокъ хлѣба, та нѣбы прислухавъ ся до того незвычайно приемного почута, яке выкликавъ въ его жолудку хлѣбъ, котрый вôнъ ковтавъ великими шматками, навѣть не розжуваючи.

X.

Перше публичне україньске віче в Росиї.

Дня 11-го жовтня відбуло ся в Петербурзі велике віче україньских студентів, в котрім взяло участь поверх 2.000 люда.

Перший референт відчиняючи віче зазначив факт, що від часу прилученя України до Росиї, с. е. від 250 років есть се перше україньске віче в Росиї. Доперва тепер — говорив бесідник — мають Українці спромогу явно висловити російскій суспільности свої потреби і бажаня та виснити відносини російскої бюрократиї до україньского питаня.

Слідуючий референт дав короткий історичний погляд на україньскі автономічно-державні змаганя в минувшині, навязуючи перші початки тих змагань до XV. і XVI. віків, коли-то україньска нация стала ясно виріжнювати ся як осібна етноґрафічно-національно цілість від сусідних народів: Поляків, Москалів, Татар і Литовців. В тих часах україньске міщаньство, а по части і україньска шляхта, орґанізують школи, бурси, друкарні, ліцеї, братства усякого роду і т. д. В Київі заходами україньских гетьманів і митрополита-патріота Могили повстае національна сьвідомість україньска, що носить на собі релігійно-обрядовий характер так, як автономна україньска православна церква була найважнійшою тоді суспільною институциею культурно-національного значіня, в яку вимірили свої удари польонізация і ведуча до неї лятинізация. Небавом однак національна думка набирае значіня політичного, від коли іменно двигачем еї став сильний та змагаючий до автономії стан козацкий. Ся еволюция завершуеть ся за часів національного повстаня під проводом Богдана Хмельницкого та знаходить свій вислів у переяславскім трактаті з Росиею. Україна злучила ся з Росиею як рівнорядна автономна одиниця, злука ся була однак причиною заневоленя України. Переказавши коротко, якими дорогами ішло політичне, социяльне і національне заневолене України та погребане україньскої автономії, бесідник начеркнув з порядку коротко історию україньского відродженя в XIX ім століттю, згадав про кирило-методиевське брацтво і Шевченка, Костомарова та Куліша з їх автономно-федералістичними змаганями, до переслідуваня сего руху російским правительством, і перейшов до крайних утисків україньства, що почали ся з 1868-им роком замкненем україньских недільних шкіл, а завершили ся указом з 1876 року. Від сего часу україньске національне жите шукало захисту в Австриї, де в Галичині найшло пригожий ґрунт в тамошнім україньскім населеню, котрого права на національний розвиток ґарантуе австрийска конституция. Мимо ворожого становища Поляків в Галичині розвинулись тут тисячі україньских товариств, україньска преса і україньске політичнe жите, повстали україньскі ґімназиї і україньскі катедри на уніерситеті, вкінци україньске „Наукове товариство ім. Шевченка". Але і Українці в Росиї не зрікають ся своїх національних прав; вони жадають свободи для україньского слова в печати, жадають україньскої школи, а вкінци політичної автономії України.

Дальші бесідники виказували: що вину в давленю України поносить не лише російске правительство, але і великоруска суспільність, котра доси бодай — навіть в найпоступовійших кругах — в національнім відношеню України солідаризувала ся з своїм правительством; що національне пробуджене України та змаганя до автономії зачинають захоплювати і масу народню; що на Україні пливе тепер україньский політичний рух двома руслами: ліберально-демократичним і пролетариятско-социялістичним, серед котрих-то напрямів можна відріжнити по кілька відтінків і т. д.

Вкінци ухвалено слідуючу резолюцию:

„Ми, Українці, зібрані на першім україньскім вічу в Петербурзі 11-ого жовтня 1905 р. рішили:

З огляду на се, що уживане рідної мови у всіх державних і суспільних інститутціях есть одним із найважнійших способів культурного і економічного розвитку нациї;

З огляду на се, що Україна, як національна одиниця, визначуе ся еще цілим рядом инших социяльно-економічних прикмет;

З огляду на се, що при істнуючім режімі не можна числити на ніяку обезпеку національних прав, желаемо:

1) силиканя конституанти на основах загального, рівного, безпосередного і тайного голосованя;

2) автономії України на широких демократично-федеративних основах.

Про Русь Канадийску.

Нераз мене стисне жаль за серце, коли подумаю, як то наша канадийска Русь слабо ся розвивае, а все спить, як маленька дитина по купелї.

Вже минуло 15 лїт, як я приїхав до Канади, а зі мною ще декілько родин з Галичини. Ми були тодї перші Русини в Канадї; тодї там про рускок чоловіка нїхто ще не чув. І, розуміесь, тогди таке маленьке число нашого народа не могло нїчого розпочати до просьвіти. Бо, щобим ся не помилив, то нас не було більше як 10 родин. Але вже рік, два пізнїйше, то зачали прибувати наші Русини з Галичини до Канади частїйше, і тепер можна начислити самих Галичан кілька десять тисяч. А що з Буковини і Угорщини, то не рахую. Порядне число нашого народа есть у Канадї. А спитайте ся, що вони придбали до житя, до просьвіти за так довгий час свого побуту в Канадї! Нїчого не придбали, нїчим не можемо ся похвалити перед людьми. Чужі народи дивують ся з того, що ми так непорядно жиемо в Канадї, що ми жадних шкіл не будуем, що ми жадних бизнесів руских не запроваджуемо. Дорогі братя! Уважайте на те, що як будемо дальше так поступати, то стратимо усяку вартість в очах других і самих себе, бо зістанемо темними не просьвіченими людьми. Дорогі братя, тут не так як у старім краю: тут есть свобода, можна брати ся до працї, як ся належить нам Русинам. Як жили ми в старім краю, то можна сказати, що там нас не допускали до просьвіти пани, Ляхи та жиди. А то тому, що вони бачили, що як бідний хлоп просьвітить ся, научить ся, як мае на сьвітї жити, то хто тогдї буде робив на панів та жидів, хто тогдї буде его і его дїти одівав і годував. Тому, дорогі братя, вони старали ся і старають ся, щоби нас до просьвіти не допускати, вони хотять цїлком знищити усяку нашу просьвіту в старім краю. І таким способом наші Русини в старім краю не мали ніякої просьвіти, не мали до того привички, бо хоч і була яка школа в якім селї, то наш газда піде до попа або ро професора та приобіцяе ему, що буде день робити або заплатить готовими грішми, аби тілько дитину виписав з школи. або скаже, що він бідний і не мае защо пастуха наймити до корови, і мусять дитину виправляти за коровою, — то его дитина і не ходить до школи. Правда, чоловік неучений не знаеть, що то за скарб тота наша просьвіта. Тому такий чоловік не цінить еі, не знае жадної вартости тої дорогої просьвіти. Він думае собі, що як він жие без просьвіти, то і его дитина може жити! Що до старого краю, то неоден ся відговорить, що там его недопускали до просьвіти, і то есть правда! Але чим можемо ся тут в Канадї, на вільній земли, відговорити? Чим можемо відкрутити ся перед сьвітом? Правда, вічим не можемо ся відговорити, бо тут в Канадї есть свобода. Не можемо сказати, що тут нам пани-Ляхи забороняють учити ся. Нїхто нам не зборонять затримати нашої рускої рідної мови, анї працювати на ниві просьвіти. Так само Полякам, Словакам, Жидам і презбитеріянам. Кождому есть воля вчити ся. А чи ми на то уповаемо? Нї. Аж волос на голові устае і серце сильно стискае, коли подумаю, що за так довгий час нашого істнованя у Канадї не маемо ніяких руских шкіл народних (а про публичні школи, то вже і не згадую). Не маем жадних органїзаций, не маем руских бизнесів, як склепів, бучернїв і т. п. Чиж не встид та не ганьба для нас усіх Русинів? То встид і ганьба нам не лише від тутейших цивілїзованих і інтелїгентних людей, що дивлять ся на таку нашу недбалість та лїнивість, але ганьба від самого Бога, котрий запровадив нас в таке добро, що годї подумати про лїпше. Запровадив нас Бог тут до Канади мов до раю. Не платимо жадних податків краевих! Рсбити на панів та, Бог знае на кого, не потрібуемо! Цар не бере наших синів до військової служби на три роки, як в Галичинї! Польоване нам есть вільне! І що нам лїпше треба? А уряд ще до того даеть кождому дорослому чоловікови даром 160 акрів землї (то е 113 моргів галицких), і то, якої собі хто хоче вибрати, чи то саме поле, чи самий ліс, чи половина лїса а половина поля. Чиж се не добре? В старім краю працював та гарував бідний селянин на жидів від ночи до ночи, щоби доглядїти свої родини, та ще з того треба і податок заплатити; бо прийде за податком, то не дивить ся на те, що в хатї дїти голі і босі, а ще до того і голодні Але давай, бо інакше шкіру з тебе здеруть або остатню свитину возьмуть. І то не відпросити ся, анї відгрозити ся, а давай. А тут в Канадї працюе кождий, хто управляе землю при помочи худоби. Тут, чи оре, чи сїе, чи косить, чи возить, чи жнеть, то усе робить не на жидів та на податок, а на себе і не робить, а сидить на машинах та лише поглядае, чи до порядку ему робота иде! А котрі бідні, що ще не мають защо покупити господарскі знаряди, то наймаеть у других, і таки сам своїм здоровем не гаруеть.

Однак проте згадай нашим Русинам за школу, щоб дати якого цента, або на яке инше користне дїло, то зараз він тобі скаже, що він бідний і не мае звідки дати анї на школу анї на утримане сьвященика. А таким дїлом школи ся не будують, а сьвященик побуде два, три місяцї, та і забирае ся в инщу сторону, бо нема чим жити, а Русини через те пристають то до схизматиків, то до, Бог знае якої, иншої не католицкої віри. А неоден з нашого народа мае таку натуру, що і до Салвейшин Армії би пристав, не то до схизматиків! А своеї рідної мови, своеї віри відрікае ся і встидае ся. Чиж се по християньскому робить ся?!

Але треба сказати, що не усюди то так ся дїе. В Вінніпегу трошки вже инакше поступають Русини, бо сими роками у Вінніпеґу стали виходити дві часописи „Слово“ і „Канадийский Фармер“. Та на жаль не прочитаете у тих часописях нїчого доброго про руску працю. Та ви не прочитаете про те, що там а там заложили Русини школу, або яке товариство, або що відкрив ся який руский бизнес, але замість того усього прочитаете, що там а там узяли до Іванової хати полїсмени нашого Русина за то, що побив другого, або що упив ся в готелю та добрих людей на стрітах напаствував і т. д. А крім того, то і самі обидві часописи клеветують ся між собою. „Канадийский Фармер“ кричить на „Слово“, що то ляшска шмата, виходить за гроші консервативної партиї і дурить Русинів, щоб обставали за консервативною партиєю і т. д. А „Слово“ знов кричить, що „Канадийский Фармер“, то серафимска шмата, виходить за гроші лїберальної партиї і наклонюе Русинів, щоби обставали за партиею лїберальною і т. д. А щоби з того була яка користь для нашого народа то — жадної.

От як я читав у недавнім числї „Свободи“, що у Вінніпеґу заложили Русины „Р. Н. К. Союз“. Але за так догий час нашого побуту у Канадї, повинно вже бути не тілько придбано, а десять раз більше.

Та хочби і то утримало ся: щоб не сталось так само, як сталось з „Словом“. Запровадили якогось голодриґу, котрый узяв людску кровавицю, та і дав ногам знати! А редакцию лишив, Панбіг знае на кого. І так то ся дїе з нами у Канадї.

Тож, дорогі братя, схаменїть ся і пробудїть ся з того твердого сну, возміть ся щиро до працї, будуйте школи, церкви, закладайте читальні, товариства та братства, вступайте до Р. Н. Союза, закладайте свої склепи, орґанїзуйте ся до одного стада, чи то при господарстві, чи при роботї і не жалуйте на ті усї цїли гроший. А як так будете робити, то певно серце наше розвеселить ся, і наша доля поліпшить ся!

Боже помагай!

Василь Романюк.

ДОПИСИ.

Зъ Лемковщины.

У насъ теперь настали часы дуже неприемнѣ. Слота вже вôдъ 1. Октобра почалась и такъ що дня по кôлька разôвъ падае дощь зъ снѣгомъ. На святу Покрову вечеромъ въ Суботу (1. руского, а 14. латиньского Октобра) упавъ великій снѣгъ, а въ ночи зъ Суботы на Недѣлю 15. Октобра потисъ сильный морозъ, такъ що земля закостенѣла якъ брыла, а стояча вода покрылась ледомъ. Людей дуже засмутило, бо ще не всѣ картофлѣ выкопали, особливо по паньскихъ ланахъ анѣ не тыканѣ картофлѣ, задля того, що заробника трудно дôстати, бо до того часу люде свого пильновали, а на зарôбки за жаднѣ грошѣ не йшли. О якѣ два або три днѣ вже и по селахъ повыкопують; тогды и паны дочекають ся зарôбника.

Робôтники (зарôбники), що копають картофлѣ, у насъ теперь дôстають по коронѣ ще обѣдъ и вечеру: такъ тутъ платять по двохъ.

Картофлѣ теперь по 60 гелерôвъ, пшениця 4 короны, жито 3 кор., овесъ 2 кор. за чверть або бушель. Капуста: меншѣ головки по 1.40 К. копа, бôльшѣ по 2 кср. А на заґонахъ капуста пôдлѣйша 5 кор. фура, а краснѣйша 8 кор. фура.

Перестерога нашимъ краянамъ: Дуже нерозумно иноды роблять нашѣ краянѣ: тяжко не легко запрацюе центы и не знае, якъ зъ ними поґаздувати. Иде его краянъ або сусѣдъ до краю, то вôнъ замѣсть пôслати грошѣ черезъ почту або черезъ аґента, дае свому краянови кôлька долярôвъ и просить, абы подавъ его родинѣ. А той краянъ часами анѣ не подумае вôддати тому, кому тѣ грошѣ призначенѣ. Такъ зробивъ оденъ зъ Роздѣля вже тому рôкъ буде. Вôнъ прийшовъ зъ Америки и принѣсъ зъ собою грошѣ свого краяна, але замѣсть того, щобы вôддати центы, котрѣ взявъ вôдъ краяна, тому, кому они були призначенѣ, насыпавъ окописту мѣру лихихъ слôвъ.

Ту коло насъ мало школы отворяють ся задлятого, по бôльшôй части, що родичѣ своихъ дѣтей уживають за пастухôвъ. Ажь твердою зимою зачинають дѣти ходити до школы и ходять въ протягу якихъ трехъ мѣсяцѣвъ, або пôвчетверта. Отже за такъ короткій часъ дитина не може навчити ся добре читатати и писати.

Роздѣлє, 19. Октобра, А. Пыж.

Зъ Beaver Lake, Alta., Can.

Въ нашôй мѣсцевости гарна погода. Полѣтокъ въ насъ бувъ файный, лѣто було сухе, але проте все добре. Пшениця, жито, ячмѣнь, овесъ, горохъ, ленъ бараболя, буряки, капуста, бруковь — все гарне, лишь гречка трохи вымерзла. Желѣзниця черезъ Біверъ Лейкъ вже збудована а до Едмонтонъ ще е 45 миль. Коло будовы желѣзницѣ роблять Англійцѣ и Русины, Плата: $1.00 денно и бордь.

Маемо тутъ двохъ оо. Василіянôвъ и хотять вôдъ тутешныхъ Русинôвъ по $4.00 на рôкъ вôдъ родины на свое удержане и по 2 бушлѣ вôвса, але люде спирають ся, бо кажуть, що то на нихъ за богато по стôльки давати. На те оо. Василіяны кажуть, що не мають зъ чого жити и кôнь не може безъ вôвса по корчахъ ходити, а якъ люде не дадуть що они хочуть, то пôдуть назадъ до старого краю и другѣ вже не приѣдуть. Такожь хотять оо. Василіяны, абы церкви и цмитарѣ записувати на чинъ Василіяньскій. А на Великодну сповѣдь, то не хотять ити на тѣ кольоніи де ще нема церкви або каплицѣ лишь кажуть приходитити до монастира.

Николай Ґавиичукъ.

Зъ Ню Йоркъ, Н. Й.

Форменъ вôдъ брехи выдае себе за священика.

Прошу помѣстити отсихъ пару слôвъ. Я шукавъ посады дякôвскои и дôставъ листъ вôдъ Мих. Гальковича зъ Mt. Carmel, Pa. Вôнъ писавъ до мене яко священикъ, що мене приймае. Я приѣхавъ, питаю людей де священикъ Гальковичь а менѣ кажуть, що то форменъ вôдъ брехи. И такъ я втративъ даремно 11 долярôвъ на дорогу. Чувъ я такожь, що той самъ Гальковичь спровадивъ угорского священика на парафію и баламутить людей. Менѣ дивно якъ люде въ Mt. Carmel дадуть себе за носы водити одному чоловѣкови та ще такому якъ Гальковичь.

М. Захарко, дяко-учитель.

Зъ Carnegie, Pa.

Дня 29-го жовтня булисьмо запрошенѣ на посвячене цмитаря въ Pittsburg, Pa. и обходилисьмо то посвячене дуже красно. Зъ Карнеґі выйшло насъ два братства: братство св. АА. Петра и Павла и братство Обществ. Русскихъ Братсвъ. До Пітсбурга поѣхалисьмо треномъ оба братства разомъ. Були тамъ такожь и другѣ братства, и на цмнтарѣ зôбрало ся множество руского народа. По посвяченю мѣсцевый священикъ о. С. сказавъ дуже красну промову до зôбравшихъ ся людей и подякувавъ всѣмъ за ихъ щирѣ труды. Пôзнѣйше зъ цминтаря всѣ пôшли до галѣ и тамъ троха вôдпочивши, зачали всѣ розходити ся каждый до своеи мѣсцевости. Мы (братства зъ Карнеґі) такожь выѣхали зъ Пітсбургу домôвъ. Малисьмо свою банду, котра провадила насъ въ обѣ стороны граючи. По приходѣ до своеѣ галѣ мали братя бочку пива и ґалонъ виски, и зачали по троху попивати. А хрунѣ зъ Общества Рускихъ Братствъ вважаючи себе за старшихъ вôдъ насъ, змовили ся, и ихъ предсѣдатель заразъ на насъ закричавъ: „Маршъ зъ галѣ, радикалы, лишь намъ тутъ вôльно!“ И въ той хвили зачали вони бôйку. Нашъ предсѣдатель, що сидѣвъ спокôйно на лавцѣ, мусѣвъ вынестись и тѣкати передъ дикунами зô старшого братства. Одного нашого брата вхопили за груди и выпхали за дверѣ, такъ що бѣдный не мавъ часу и капелюха на голову надѣти. Отже, коханѣ братя-Русины, бачите якій встыдъ и ганьбу роблять хрунѣ, пôднимаючи бôйки мѣжь своими, и черезъ те майте ся на осторожности и не пускайте до себе хрунѣвъ. Варуйте ся хрунѣвъ, може вони зъ того поправлять ся!

Русинъ-Citizen.

До вѣдомости усѣмъ членамъ Р. Н. Дому.

Тому, щобы усѣ члены мали докладне поняте про справы Р. Н. Дому, подаю до загальнои вѣдомости отсе:

1. Шеры членьскѣ ($25.00) Р. Н. Дôмъ не мае права вôдкуповувати, бо се заборонене закономъ Сполученыхъ Державъ. Каждый членъ мае однакъ право продати другому чоловѣкови и повѣдомити о тôмъ урядъ Р. Н. Дому. Проданый шеръ треба прислати намъ, а на нѣмъ написати имя того, кому продано и пôдписати свое имя. Притôмъ повѣдомляю, що дівіденда за сей рôкъ буде щонайменше 8 процентъ вôдъ ста, чого не дасть нѣякій банкъ въ Америцѣ.

2. 3 процентовѣ шеры по $10.00 выкупить Р. Н. Дôмъ ажь въ роцѣ 1907 разомъ зъ процентомъ, якъ то е выразно зазначене на каждôмъ шерѣ.

3. Р. Н. Дôмъ пожичае на першій морґічь на 6 пр. на меншу половину дѣйсной вартости прапертôвъ— н. пр., если праперты вартують $1.000, то мы пожичаемо найвысше $400.

4. Р. Н. Дôмъ посылае до краю грошѣ по найтаншôй цѣнѣ, яка е оголошена въ „Свободѣ“. Посередники Р. Н. Дому мають спеціяльнѣ раты. Въ протягу 12 днѣвъ грошѣ доручаемо у краю и повѣдомляемо адресатôвъ, хто имъ посылае грошѣ зъ Америки та щобы выйшли на почту по вôдбôръ грошей. Найбеспечнѣйше, найскорше и найтанше вôдъ всѣхъ пересылаемо грошѣ!

Бизнесъ Р. Н. Дому иде дуже добре, а пôде ще лѣпше, коли каждый Русинъ та Русинка не буде посылавъ грошей черезъ чужихъ, неразъ ошуканцѣвъ, а выключно черезъ Р. Н. Дôмъ и нашихъ посередникôвъ. Р. Н. Дôмъ мае тысячѣ долярôвъ заруки, щобы грошѣ не пропали, а чужѣ аґенты можуть втечи зъ нашою кервавицею.

Н. Струтиньскій, секретарь.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
HE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$2.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ черезъ Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львовъ.

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджистрованѣмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, также свой старый адресъ.

Гарный примѣръ.

Недавно сему вôдбулось въ Тервилъ, Конн. руске вѣче. На вѣчу тôмъ ухвалено мѣжь инчимъ створити мѣсцевый шкôльный фондъ, а то въ сей способъ, що при каждыхъ хрестинахъ кумове мають зложити на доходъ школы по 25 центôвъ. Ухвала ся цѣкава не лишь своєю оригінальностію, але и тымъ, що еслибъ єѣ ввели въ житє и стисло єѣ придержувались усѣ нашѣ парохіи, то она немало причинилась бы до рѣшеня нашого „шкôльного питаня“.

Двайцять пять центôвъ вôдъ кума, се невелика сума а однакъ придивѣмъ ся, що зъ неѣ моглобы выйти. Въ пересѣчныхъ нашихъ парохіяхъ родить ся рôчно якихъ 100 дѣтей, а кожда дитина мае (мѣжь Галичанами) пересѣчно 10 кумôвъ. Значить, еслибъ каждый кумъ давъ кводра на школу, то се зробилобъ $2.50, а зô 100 хрестинъ було бы 100 разы по $2.50 або 250 доларôвъ! Але не забуваймо, що при декотрыхъ хрестинахъ буває и по 20 и бôльше кумôвъ, та що суть парохіи въ якихъ робить ся рôчно не 100 але 150, 200 и бôльше дѣтей. Такѣ парохіи моглибъ зôбрати при хрестинахъ на школу навить до 500 доларôвъ! Та якъ малою не булабъ ся сума зôбрати на школу, она причинилась бы немало до посуненя шкôльнои справы напередъ, бо до зôбраныхъ въ сей способъ грошей моглабъ дещо доколектувати, дещо далибъ родичѣ, церковь, священикъ и въ сей способъ можнабъ удержати сталого фахового учителя, що повинно бути цѣлею кождои нашои кольонии!

Тожь до дѣла Братя! Наслѣдуйте гарный примѣръ Русинôвъ въ Тервилъ и збирайте на школу по 25 центôвъ вôдъ кождого кума при кождыхъ хрестинахъ.

Гадка ся гôдна наслѣдованя ще и тому, бо єѣ выдумавъ не якій небудь інтелігентъ, а вашъ братъ-робôтникъ, якому лежить на серци освѣта руского народа въ Америцѣ.

Зъ Бразилійскои Руси.

Руска просьвіва в Бразилії.

Що о. Василіяне є противні просьвіті нашого народа виказано досить ясно в дописях Павла Липки, Івана Занька і Дмитра Іванкова. А що в нас на Ріо Кляро є сьвіцкий священик, та що зміст двох послідних дописий (ч. 22 і 24) запримічає щось так нїби в користь подвигів нашого сьвященика о. Роздольского, через те чую ся з'обовязаним осьвітлити сю справу, бо я ту замешкалий від кількох літ, наочно переконав ся, що і о. Роздольский є противний просьвіті нашого народа. Деякі случайні епідоти промовляючі в користь о. Р. як приміром даток 30 мільрейсів на „Зорю“ в Куритибі і тим подібні, се є хвилевий каприс або що найбільше затліваючий відгомон народного чувства. Власне через тое впроваджував нас в блуд і прощались мо его прогрішеня. Поминаю личні відношеня до мене як і до иних інтелїґентів на Ріо Кляро, но представляю справу безпристрастно не поводуючись жадними посторонними взглядами. Розгляньмо ся в справі школи, читалень однак на жаль зазначити мушу, що по нинішний день нема в нас ані одної школи, ані одної читальні. А хоч від кількох місяців істнуюча читальня брацка розпоряджає поважним числом добірних книжок, але з неї користають хибань лише найблизші вірники о. пароха. Спорадичних случаїв як основаня тов. ім. Котляревского, читальні „Просьвіта“, відтак школи моеї, Косевича, Редькви, Турского і Петрицкого не можемо трактувати серіозно в користь подвигів о Р., бо се все майже виключно заслуга всіх иньших людий, а не о. Р., хибань лише о стілько, що і він деколи попирав нас своїм словом, чи то з амбони, чи то приватно. Але і то були хвилеві каприси, бо в дійстности не пôддержав о. Р. ані одної школи, ані одної читальні, но противно всіх сил добував, щоби повалити школи і читальні основані, чи там врешті маючі ся оснувати самодільно без впливу пароха. Наведу кілька примірів. В перших початках свого побуту на Ріо Кляро вздихав о. Р. до цареславія, предплачував цареславні часописи, а в наслідок непорозуміня з Василіянами пропаґовав шизму, однакож мусів числитись з народним осьвідомленем. яке знайшов на парохії 5 тої кольонії, тож залишив свое цареславне маячене, ба що більше допоміг до основаня школи і читальні, ім. Котляревского. А мав тоді сильну підпору в особі Косевича, чоловіка з висшим образованем. Сей послідний напружував всі сили в користь осьвідомленя народа, а що ще якийсь час з'умів годитись з о. Р., розвинулась 5 та кольонія до того степени, що одержали філію почтову і субкомісарят. Однакож на жаль о. Р. поводовав ся еґоістичними взглядами, не пôддержував ані читальні ані школи, а притім безвзглядно виступав проти кождого, хто єму станув в дорозї, тож не дивно, що вже в коротці всьо розвіялось: школи і читальня і руска венда і субкомісаріят, а врешті і сама парохия. О. Р. переніс ся на иншу парохию о 2 милї дальше. Але і ту підпирав школу лишень хвилево, а хоть зголошувались на посаду учительску люди фахові як пр. Квасіньский, Петрицкий і Турский, жадного з них не підпер, ба що більше бунтовав нарід против них прозиваючи їх радикалами і масонами.

Розгляньмо ся в найнов ших фактах. Подвиги культурні дуже інтересні вже самого початку, але що я в той час перебував в Куритибі, тож знаю їх лише з оповіданя, тай уважаю за відповідне лишити початковий матеріял, щоб в чім не промахнутись, як се звичайно виходить з устних оповідань нашого народа. Зачну від цьвітня 1903 р., то є від часу, коли між нами осів добр. Петрицкий, бо він буде від тепер якби провідною ниткою сеї дописи. А ви Вп Читателї вислухайте цілої историї як найуважнійше, тоді чей наберете переконаня, що Русь наша має будучність, наколи еї сини не страхають ся ні тюрми, ні інквізициї езуїцкої. Про Михайла, редактора „Гайдамаків“, знаемо, що терпить переслїдоване зі сторони Ляшні, а наш Стефан терпить таки від своїх від Василїян. Що і о. Р. вписав ся до їх лїсти, для нас дивне. не дивне, бо знаемо на певно, що Василїяне грозили єму суспензиею, тож мусить бідака так скакати, як Василїяне заграють. Рівночасно з приїздом П. принесла почта і інструкциї для о. Р., щоби не довго терпів в себе масона-радикала. І дійстно вже на першій стрічи мусів д. П. вислухати езуїцкої проповіди, але стерпів провокуючий виступ о. Р., бо зводив ся надією, що чей між ними якось уложить ся, скоро о. Р. з часом набере переконаня, що всі информациї зі сторони Василіян безпідставні - фальшиві, Помилив ся. Весь апарат езуїцкий, се є брацтво Ісусове в руху по нинїшний день. Пльотки і брехливі доноси затемнювали наскрôзь коректне поведене добр. П. Щоби сему положити конець вибрав ся П. враз з найцільнїйшими людьми майже з кождої кольонїї до о. Р. і сей приобіцяв вправді, що вже не повірить більше жадним сплетням, но притім гейби мимоходом завізвав д. П., щоби погодив ся з Василіянами. Як там пішло з тою згодою, відомо вже з попередних дописей. А тим часом о. Р. свое робив і розбив всю робсту добр. П. На 5 тій кол. красно розвивала ся і Читальня і школа і Спілка торговельна. Спілка вже і заложила і свою філію на 4-тій кольонії і шкілку зладжено для добр. Турского. Сей рух просьвітний став солею в оці так у Василіян, ях специяльно у о. Р. Загрозив народови, що до церкви не прийде, поки не проженуть масона. Щоб і з 4 тої коль. прогнати Турского заложив шкілку на тійже коль. о 3 кільометри. а народови заказав посылати діти до масоньских шкілок.

Турский виїхав в наслідок того на С. Метеуш між Поляків. Заохочений син почав о. Р. ладити капличку о 3 кільом. від церкви і в той спосіб притиснув кольоністів, що прогнали П. з 5-тої кольонії. П. осів ся на 4-ій, заложив венду власну і отворив школу; але що люди боялись переслідованя зі сторони о. Р., зголосилось тілько сомеро дітей. В кінци побудовала 4-та кольовія власний будинок шкільний. але стоїть пусто, бо нас масонів не допустять на учителя, а о ангела з неба трудно.

Така сама істория на першій кольонії.

На третій кольонії скликалисьмо віче в справі школи, но о. Р. спротивив ся тому і скликав свое віче в 2 дни наперед, тай там его вірники, а специяльно дяк наблеяли тілько на масоньскі школи, що і не списав би воловій шкірі.

Побудовав ся П. на 4 ій кольонії і оголосив, що з днем 9-го січня б. р. отвоpяе науку. Зголосило ся 27 дітей, а на науку явилось тілько 13. Ба що більше і тії почали поволеньки усуватись, коли докладно розвідались про грозьби о. Р.

На 2 ім вісінаї основало собі люде товариство шкільне, але о. Р. заказав приймати в члени таких людей як П., я і т. д. Одним словом: куда оком не кинеш, подвизае ся о. Р., а всьо через Василіян, бо мае перед ними страх і трепет.

А для більшого зрозуміня річи перейдемо тепер до справи рускої друкарні. На Петра і Павла м. р. зібралось нас около 40 люда в цїли обговореня сеї важної справи. „Всьо добре, всьо красно“ дались чути деякі голоси, „але треба конче одної руки з нашим сьвящеником“. Вибрали депутацию, а в ній і добр. П. Хоч не хоч пішов і П. в депутациї. Наступило порозуміне. О. Р. оголосив річ з амбони і посипались складки. Коляди з б. р. мали також прийти на річ друкарні. Прийшов противний указ зі сторони Василіян і о. Р. збирае складки на друкарню братства Ісусового. П. трудить ся, ходить по кількадесять км. і заохочуе людей до складок на друкарню, а відтак о. Р. розбивають справу тай то всьо задля недовірчивости, як сам о. Р. писав в „Свободі“.

Нещаслива Русь Бразилїйска!

Михайло Бабірецкий,
бувший семинарист у Львові, а тепер кольонїста на Ріо Кляро 3 кол. Correio, почта Marechal Mallet, Parana, Brazil.

„Наталка Полтавка“ въ Olyphaut, Pa.

Въ недѣлю вечеромъ, 5. падолиста въ галѣ парохіяльнои школы олифантскои парохія св. Кирила и Методія вôдбуло ся аматорске представлене, уряджене п. Струтиньскою. Помимо того, що такѣ представленя вôдрывають любителѣвъ піятикъ вôдъ корчмы, приучають людей проводити часъ въ кращій, больш гôдный чоловѣка способъ и взагалѣ послугують до самосвѣдомости и освѣты Русинôвъ, се представлене показало ще, що Русины мають и охоту и здôбнôсть до театральныхъ представлень, а се есть найкраща застава розвитку просвѣты и національнои культуры.

Ставили „Наталку Полтавку“ Котляревского. Не вважаючи на те, що нѣхто зъ участникôвъ - аматорôвъ не бачивъ „Наталки Полтавки“ въ выконаню професіональныхъ артистôвъ, а також на те, що аматоры мали дуже мало часу, щобы приготовити ся до постановы того драматичного твору. — песа була поставлена досить добре и всѣ дѣючѣ персоны зхарактеризованѣ вѣрно. Головну ролю „Наталки“ выконувала панѣ Лабовска. Своимъ милозвучнымъ голосомъ и живою грою вона робила добре враженя на публику и ролю свою выповняла вѣрно. Также добре була вôдограна панною Чицюрою роля матерѣ Наталки, Терпелихи, хочь и замѣтно було, що молодôй дѣвчинѣ не легко було представляти зъ себе стару бабу. Мѣжь мущинами своєю грою выдѣляли ся п. Паздрѣй, въ ролѣ возного, и п. Савка, въ ролѣ выборного. Оба вони дуже типічно грали и на сценѣ почували себе цѣлкомъ свободно. Другѣ меньшѣ мужескѣ ролѣ Петра (п. Яворскій) и Миколы (п. Свала) були представленѣ также добре. Взагалѣ уся песа пройшла жваво и весело. Мало того, Олифантчане не обмежили ся простымъ выконанемъ твору Котляревского. але внесли въ песу ще троха и своеи власнои фантазіи и навѣть ввели ще одну дѣючу персону жида, що выйшло дуже красно и дуже сподобало ся публицѣ. Ролю ту створивъ и вôдогравъ п. Лабовскій, и мусимо зазначити, що выйшло то дуже оригінально и цѣлкомъ вôдповѣдало ґусту публики. Въ перемежкахъ мѣжь дѣями на сценѣ спѣвавъ олифантскій хоръ. Спѣвали пѣснѣ: „Тече рѣчка“, „Ой три шляхи широкіи“ и иньшѣ. Пѣснѣ тѣ спѣвали дуже умѣло, и взагалѣ хоръ въ Олифантѣ поставленый дуже добре. Въ великôй частинѣ до того успѣху спричинила ся панѣ Струтиньска, котра була головною впорядчицею и організаторкою того представленя.

По представленю п. Лабовска въ имени кружка жѣнокъ зложила подяку панѣ Струтиньскôй за єѣ щиру и користну працю на нивѣ просвѣты олифантскихъ парохіянъ, выразила жаль, що п. Струтиньска вôдъѣзджає зъ Олифанту и пôднесла єѣ пучокъ живыхъ квѣтôвъ. Другій пучокъ квѣтôвъ вручивъ панѣ Струтиньскôй п. М. Паздрѣй въ имени театрального кружка и гарною промовою подякувавъ єѣ за трудъ, якого она не жаловала коло зъорганізованя и порядку представленя.

По всѣмъ тôмъ всѣ аматоры и декотрѣ зъ парохіянъ и гостей були запрошенѣ п. Струтиньскою на вечерю. По вечерѣ часъ проводили, спѣваючи рôжнѣ патріотичнѣ пѣснѣ и закôнчили все те добрымъ дѣломъ: зробили колекту на борючихъ ся за волю на Украинѣ.

ВЪ ЄДНОСТИ СИЛА.

Скôлько є такихъ майнерôвъ, що думають про будучнôсть? Скôлько є углекопôвъ вдоволеныхъ своимъ теперѣшнимъ положенемъ? А скôлько є такихъ, що памятають якъ було кôлька рокôвъ тому назадъ?

Кôлька рокôвъ тому назадъ було зовсѣмъ инакше: платня була мала и робота довша. Теперь углекопы стоять лѣпше, однакъ не такъ якъ бы повиннѣ стояти. Чому? Хто тому виненъ? Зô встыдомъ треба сказати, що въ бôльшôй части виннѣ майнеры самѣ, а виннѣ тому, бо не держать ся разомъ, бо ходять каждый своєю дорогою.

Єслибъ каждый майнеръ мавъ той розумъ, що повиненъ мати, то нынѣ не булобъ въ цѣлôй широкôй Америцѣ нѣ одного неюнійного майнера; они всѣ належалибъ до юніи, бо въ єдности сила.

Що справдѣ въ єдности сила се бачимо на численныхъ примѣрахъ въ житю. Та придивѣмъ ся одному примѣрови, якій своєю величиною перевысшає усѣ другѣ. Подивѣмъ ся на сей вôльный, великаньскій и богатый край въ якôмъ живемо, подивѣмъ ся на

Злучені Державы. Щожъ бачимо? Бачимо, що сей могучій край, передъ якимъ дрожать европейскі монархіи, є нѣчимъ инчимъ якъ лишь юнією кôлькадесяти поменьчихъ краѣвъ або стейтôвъ. Кождый зъ тыхъ поменьчихъ краѣвъ, якъ осъ Пенсилвенія, Ню-Йоркъ, Ню-Джерзі и всѣ други, рядять ся дома самі собою, укладають свои права, выбирають урядникôвъ и т. и., однакъ загальный зарядъ Злученыхъ Державъ выбираесь усѣми и загальні справы полагоджують ся спольно. Тому то Злучені Державы сильні — инакше колибь кожда держава ишла самопасъ, якъ ходять декотрі майнеры, то и слѣду по нихъ бы не остало, бо сейчасъ упалибъ жертвою захланности якого небудь европейского монарха.

Та що тутъ говорити про Злучені Державы. Аджежь кождого дня кождый зъ насъ бачить, що до якои небудь труднѣйшои працѣ чоловѣкъ мусить доконче мати помочь другихъ людей. А такою тяжкою, навить дуже тяжкою працею е борба майнера або якого небудь робôтника зъ компанистомъ. Робôтникъ бѣдный — компанистъ богатый. робôтникъ безпомôчный — компанистъ мае усе на свои услуги, що хоче. Звôдси ясно, що борбу зъ компанистами робôтники не могуть провадити поодинокô а доконче мусять провадити єѣ спольно. злучившись разомъ въ робôтницкій юніи. Хто въ се не вѣрить, сей або не хоче вѣрити въ те, що ясне якъ сонце, або такій туманъ, що не годенъ зрозумѣти найпростѣйшихъ рѣчей, які пойме пятилѣтна дитина.

Мабуть 14 го Децембра вôдбудесь Конвенція Злученыхъ Углекопôвъ въ Шамокинъ, Па. Конвенція ся буде незвычайнои ваги.

Русины! Старайтесь мати рускихъ делегатôвъ на тôй конвенціи. Старайтесь также, абы Русинôвъ выбирали урядниками до мѣсцевыхъ юній. Чи все лишь Айришѣ, Велшѣ, Нѣмцѣ, Поляки и Унгары мають бути урядниками — а Русинъ все лишь буде покорно платив своею вкладку и стоявъ пôдъ порогомъ?

Пхайтесь впередъ, домагайтесь своихъ правъ. Памятайте, що вже минули ті часы коли покôрне теля двѣ коровы ссало. Нынѣ такі часы, що покôрні телята зъ голоду здыхають...

Анархія въ Росіи.

Боротьба за свободу въ Росіи, здаесь, мусить пôти тымъ самымъ шляхомъ, якимъ вона ишла у всѣхъ народôвъ и у всѣ часы, се есть шляхомъ кровавои революціи. Нѣкому нѣчого задармо не дасть ся, а за все чоловѣкъ мусить платити, и чимъ дорогшу рѣчь хто достае, тымъ дорогше мусить за неѣ заплатити. Отже найдорогоцѣннѣйше достоянье чоловѣка, волю и „ровную правду для всѣхъ" людскôсть мусить купувати також найдорожшою цѣною, то есть цѣною крови и житя своихъ найкращихъ членôвъ. И людскôсть платить ту страшну платню, бо тôлько въ той способъ може позбавити ся своихъ кровопійцѣвъ-тирановъ. Злодѣйскі уряды, подôбні російскому самодержавію, були не въ однôй Росіи, а також и въ другихъ державахъ: у Франціи, въ Нѣмеччинѣ и въ Великой Британіи (у Англикôвъ), але тамъ народъ ранѣйш взявъ ся за умъ и вже давно по всѣхъ тихъ державахъ заведено конституційный державный ладъ. И робило ся то не зъ ласки цѣсарѣвъ та королѣвъ, але народъ силою завойовувавъ собѣ волю и права. Особливо страшнымъ розливомъ крови провадила ся та боротьба у Франціи бôльшь якъ 100 рокôвъ тому назадъ.

Але ті страшні приклады исторіи не служать наукою деспотичнымъ урядамъ другихъ державъ, бо нѣ оденъ зъ нихъ нѣколи не уступивъ доброю волею вымогамъ народа. Не хоче зробити того и російске самодержавіе, надъ котре революція уже занесла свôй тяжкій урядъ. Приклады исторіи учать его тôлько тому, въ якій способъ найкраще облудювати свôй народъ, и самодержавіе, здаесь, пôшло сею дорогою. Не удало ся опустити зъ Державною Думою — царь выпустивъ новый маніфестъ, въ якôмъ надававъ багато усякихъ обѣцянокъ народови, але рôвночасно по всѣхъ кутахъ державы провадить ся чорносотеньска политика. Що зъ усього того може выйти, скоро побачимъ, а поки що передаемо революційні подѣѣ остатнихъ часôвъ.

Спôлка Виттого зъ Треповымъ вôдвернула вôдъ него навѣть такихъ помѣркованыхъ людей, якъ лібералы. Витте трехъ найвыдатнѣйшихъ зъ нихъ: князя Трубецкого, князя Урусова и сенатора Коні, запрошувавъ заняти посады міністрôвъ.

Тимъ, що въ міністерствѣ Виттого бувбъ вѣдомый усѣй Росіи лібералы, Витте думавъ заспокоити край, бо вôнъ мыслилъ тогдѣ, що урядъ дѣйсно мае замѣръ зробити реформы. Але лібералы не вѣрять въ щирôсть Виттого, и нѣ оденъ зъ нихъ не згодивъ ся брати удѣлъ въ его міністерствѣ и своею повагою пôдтримувати повагу Виттого.

Що-до революціонерôвъ, то ті теперь бôльшь, нѣжь коли инодѣ, тримають ся тои меты, щобы цѣлкомъ знищити сучасный урядъ, и не хотять входити зъ нимъ въ жадні угоды. Коли урядъ дозволяе зôбране, або демонстрацію, то вони нимъ користають ся лише для того, щобъ вести въ ширшихъ розмѣрахъ революційну пропаганду. Въ своѣй организаціи революціонеры мають близько сѣмъ міліонôвъ робôтникôвъ и мають на метѣ почати загальный страйкъ, а слѣдомъ за тымъ повстане. Крôмъ того, рахують на багато полкôвъ жовнѣрôвъ, котрі въ разѣ повстаня перейдуть на сторону революціонерôвъ. Але сей часъ проводники революціи не вважають за вôдповѣдный для такого важного дѣла. Вони мають замѣръ зробити се въ такій часъ, коли урядъ буде менше усього приготовленый до того.

Розрухи и рѣзня жидôвъ, що вôдбули ся за остатный тыждень въ рôжныхъ мѣстахъ Росіи, передаючи ихъ коротко, суть слѣдуючі:

Петербургъ. Пôсля оголошенья царского маніфесту про те, що буде надана воля слова, друку, зôбрань рôжныхъ организацій, що буде розширено выборче право на бôльші верствы суспôльности и т. и., по улицяхъ Петербургу майже на кождôмъ розѣ збирали ся мітинги, и бесѣдники призывали народъ не вѣрити слѣпо тому маніфестови. готовити ся до дальшои боротьбы, организовати ся и запасати ся зброєю. По всѣхъ улицяхъ великими натовпами ходили зъ червоными прапорами демонстранты. Такими-жь прапорами були уквѣтчані и многі великі будынки рôжныхъ суспôльныхъ институцій. 1-го падолиста депутація вôдъ робôтникôвъ була принята мѣйскою радою: робôтники вымагали, щобы мѣйска рада перестала выдавати платню усѣмъ поліційнымъ чинамъ, а замѣсть того, зорганізувала зъ охотникôвъ народню міліцію, котра буде пôдтримувати порядокъ въ мѣстѣ. Крôмъ того, щобы мѣйска рада завела въ рôжныхъ пунктахъ мѣста ѣдальні, гдебъ робôтники пôдчасъ страйку доставали за дешево а то и задармо ѣдженє, и крôмъ того, щобы мѣйска дума призначила певну суму грошей на узброєне народа. Рада обѣцяла выконати вымоги робôтникôвъ. Коли депутація вертала зъ рады, всѣ депутати були арештованы, але народъ на улицѣ кинувъ ся на поліцаѣвъ, що вели арештованыхъ и увольнивъ депутатôвъ. Щоденно вôдбували ся великі демонстраціи, котрі не разъ приводили до сильныхъ бійокъ зъ козаками. Урядъ почуваеть себе дуже небезпечнымъ, на жовнѣрôвъ не покладаеть ся и тôлько козакôвъ, жандармôвъ та поліцаѣвъ вважаеть за своихъ вѣрныхъ слугъ. Крôмъ того, поліція зорганізовуе и узброює „чорні сотнѣ", котрі мають помагати урядови въ наближаючôй ся остатнôй боротьбѣ зъ революціонерами.

Вечеромъ 30-го вересня въ галѣ университету було велике зôбране жовнѣрôвъ рôжныхъ полкôвъ и офицерôвъ, де ухвалено, въ разѣ загального повстаня стати въ ряды революціонерôвъ и бороти ся противъ самодержавія.

Въ казармахъ матрозôвъ также вôдбули ся зôбраня робôтникôвъ, студентôвъ. На тѣхъ зôбраныхъ присутными були також морскі офицеры. Матрозы роздавали зброю цивільнымъ людямъ и обѣцяли не достати.

2-го падолиста центральный страйковый комітет повѣдомивъ усѣхъ страйкерôвъ про закôнчене загального страйку въ цѣлôй Росіи.

Зъ рôжныхъ мѣстъ приходили вѣсти, що натовпы люду штурмували вязницѣ и увольняли политичныхъ вязнѣвъ. 3-го падолиста царь объявивъ амнестію усѣмъ политичнымъ вязнямъ, „крôмъ тыхъ", якъ сказано въ царскôмъ маніфестѣ, „котрихъ увольнене загрожуеть безпечности особъ".

Москва. Тутъ студенты та робôтники 3-го падол. торжественно хоронили жертвы заворушенъ. Коли вони вертали зъ цминтаря, було уже темно. Користаючи съ темнотою на нихъ недалеко вôдъ университету напали чорносотенцѣ и почали стрѣляти. Ті кинули ся въ дворъ университету, тамъ зôбрали ся, и выйшовши на вулицю, дали вôдпôръ нападавшимъ, наслѣдкомъ котрого 12 чорносотенцѣвъ зôстали убитыми и 20 раненыма. Решта розбѣгла ся.

Фінляндія. Въ Гельзингфорсѣ (головне мѣсто Фінляндіи) вôдбуло ся 1-го падолиста велике народне вѣче, на якôмъ ухвалено выгнати усѣхъ росийскихъ урядовцѣвъ зъ краю и склекати на пôдставѣ загального выборчого права краевый соймъ, котрый бы выробивъ конституцію для Фінляндіи, незалежно вôдъ тои, яка буде въ Росіи. Тойже день росийскі урядовцѣ масами стали покидати край. На другій день депутація вôдъ народу прибула до губернатора Фінляндіи князя Оболенского и чемно попросила его выбрати ся чимъ скорше зъ краю. Росийске войско, розквартироване въ Фінляндіи, було уже о стôлько зреволюціонізоване пропагандою, що Оболенскій побоявъ ся вжити его проти народу, тымъ больше, що Фінляндцѣ мають и свою десять тысячну армію. Десять тисячъ резервистôвъ выслали зъ Росіи до Фінляндіи дорогою збунтували ся, и ихъ повернено назадъ.

Въ Полтавѣ, Екатеринославѣ, Мінску и по многихъ другихъ мѣстахъ политичні вязнѣ були увôльнені изъ вязницы ще за 2 за 3 днѣ до царского маніфесту про „амнестію". Въ однихъ мѣстахъ вязницѣ були взятѣ штурмомъ, въ другихъ сторожа, бачучи великій натовпъ людей навколо вязницѣ, сама одмикала дверѣ. а въ Екатеринославѣ ихъ увольнили пôсля розказу губернатора, котрый бувъ змушеный дати такій росказъ, бо робôтники заявили, що въ противнôмъ разѣ вызволять своихъ товаришѣвъ.

Одеса. Тутъ вôдограли ся найстрашнѣйшѣ подѣѣ росийскои революціи. Кровавѣ сутоычки страйкуючихъ студентôвъ то робôтникôвъ зъ одного боку, а козакôвъ, поліціи и чорносотенцѣвъ зъ другого стали щоденными, а инколи гдѣ и по де-кôлька разъ на день. 1-го падолиста козаки напали на демонстрантôвъ и убили зъ нихъ 37 душь, а бôльшь якъ 80 тяжко поранили. На другій день по всѣхъ вулицяхъ зъ самого рана и до пôзного вечера вели ся бійки страйкуючихъ зъ козаками та чорносотенцями. Всѣ шпиталѣ и аптеки переповнені суть поранеными. Въ рôжныхъ частинахъ мѣста експльодувало 6 бомбъ. Одна зъ нихъ була кинута въ вôддѣлъ козакôвъ, и въ наслѣдокъ експльозіи бôльша половина вôддѣлу зостали трупами. Решта були бôльшь-менше тяжко поранені. Друга бомба була кинута на чорносотенцѣвъ и 15 зъ нихъ були убиті, а бôльшь якъ 40 поранені. На одного студента на улицѣ напало 30 поліцаѣвъ, черезъ декôлька хвилинъ трупъ его принесли до шпиталю, въ нѣмъ не було нѣ цѣлои кости.

1-го падолиста въ Одесѣ и другихъ мѣстахъ пôвнôчнои и захôдной Росіи почали ся жидôвскі погромы. Натовпы пяного и озвѣрѣлого люду зъ чорносотенцями на чолѣ кинули ся на жидôвскі кварталы, вламували ся въ помешканя, мордували жидôвъ и рабували ихъ майно и склепы. Жиды боронили ся зъ розпачливою завзятôстю. Иногди жиды замыкали ся въ своихъ помешканяхъ, и розбишаки негодні були вломити ся туда; тогды вони пôдпалювали тôй дôмъ, и всѣ помешканцѣ гинули въ полуменѣ. Самовидцѣ передають страшні сцены, які вôдограли ся пôдчасъ погромôвъ. Жидôвъ розрывали на шматки, одныхъ прибѣвали цвяхами до стѣнъ, другимъ випалювали горячимъ зелѣзомъ очи, вырывали зубы, обрѣзували уха и лишали живыми. Поліція и вôйско були притôмъ присутными и спокôйно дивили ся на се, не стôлько не перешкаджаючи розбишакамъ чинити ихъ злодѣйства и навѣть допомагали имъ, особливо коли дѣло доходило до рабунку склепôвъ. За три дна погрому бôльшь якъ 5300 душь жидôвъ, принесеныхъ до шпиталѣвъ мертвыми або умерших въ шпиталяхъ. Всѣхъ же убитыхъ рахують въ Одесѣ 15 тысячь, а вмѣстѣ зъ убитыми въ другихъ мѣстахъ: Кішиневѣ, Киевѣ, Ростовѣ и другихъ мѣстахъ, бôльшь якъ 30 тысячь.

К 183

Подяка.

Отсимъ складаемо сердечну подяку честнымъ брацтвамъ: св. Йоана Крестителя въ McKeesport, св. АА. Петра и Павла и св. Йоана Крестителя въ Carnegie, Успенія Пресв. Богородицѣ зъ Allegheny, св. о. Николая и св. ВМ. Димитрія зъ McKees Rocks, що зволили прійти до насъ на посвяченье нашого руского цвинтаря и своею присутностію причинили ся до звеличення нашого свята. Такъ само дякуемо брацтвамъ св. о. Николая зъ Ford City, св. Арх. Михаила и св. Йоана Крестителя зъ Butler, св. Арх. Михаила зъ Homestead за ихъ щедрі дары въ користь нашои церкви, наколи особисто не могли появити ся на нашôмъ торжествѣ. Спасибôгъ Вамъ!

Рада церковна руской церкви св. Йоана Крестителя въ Питсбургу.

НАДОСЛАНЕ.

Понеже обставины такъ зложили ся, що я майже несподѣвано опустивъ Весты, и не мôгъ зъ всѣма людьми, де я працювавъ черезъ два роки розпрощати ся, тому днесь отсимъ пращаю Васъ всѣхъ дорогіи Братя, особливо въ Ст. Луисъ. Дислоджъ, Нитлѣ, Бонъ Теръ, Медисонъ, Белгилъ, Меривилъ, Мт. Оливъ, Ганібалъ, Даймондъ, якъ также въ всѣхъ пододальшихъ стейтахъ Айовы, Алабамы и другихъ, дякую Вамъ щиро за Вашу жичливôсть для мене черезъ цѣлый той часъ — а заразомъ прошу: будьте такими для мого наслѣдника, котрый обнявъ по мнѣ мѣсце Вашого душпастыря — якими булисьте для мене. Єще разъ Васъ сердечно пращаю и желаю всего найлѣпшого. Слава Ісусу Христу!

о. Йосифъ Е. Чаплиньскій,
въ Ню-Йорку.

Тутки

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1904—1906.

Головный председатель } КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

Головный секретарь } С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ } АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Место-председатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря ....Иос. Кульчицкій BALTIMORE, Md.

Заст. касіера ....А. Янковичь MC ADOO, PA.

Радни:

А. Валевскій..............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій..............Trauger, Pa.
К. Кобанъ.................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока..............Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ........Terryville, Conn.
Ив. Сенько.................Jessup, Pa.

Ихъ заступники:

Ив. Поспшанко............Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій............Eleanor, Pa.

Контрольна комисія:

О. А. Улицкій............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ....McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь..............Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Подгорецкій Box 543, South Fork, Pa

Вôдозва.

Взывае ся всѣхъ пп. секретарѣвъ „Союза“, котрѣ ще не заплатили за календарѣ зъ 1905 р., щобы сейчасъ послали належитôсть за розпроданѣ календарѣ на адресу Rev. N. Strutynsky, Box 375, Olyphant, Pa. Нерозпроданѣ календарѣ просимъ поки-що еще перховати у себе и не вôдсылати, поки не дасть ся знати о тôмъ въ „Свободѣ“.

Вôдъ головного Уряду „Р. Н. С“.

К. Кирчовъ председатель.
С. Ядловскій секретарь.

ПОСМЕРТНѢ ВѢСТИ.

ИВАНЪ ГУДАКЪ,

членъ Р. Н. Союза, вôд. 9, St. Clair, Pa., упокоивъ ся 1-го Октобра б. р. Похôдный походивъ зъ Угорщины, села Тейкішь, столиця Абауска.

КАРОЛИНА КОГУТЪ,

жена Андрея члена Р. Н. Союза, вôдд. 59 Alverton, Pa., упокоила ся 8-го Октобра б. р.

АННА ПЕТРОЧКО,

жена Антонія, члена Р. Н. Союза, вôдд. 3 Olyphant, Pa., упокоила ся 19 го Октобра, б. р.

Вѣчная память!

Ч. 682. **КВІТЪ** $300.00

на триста доларôвъ, котрѣ п. Григорій Косаричь отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Аннѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

McKees Rocks, Pa., Oct. 20, 1905.

Гриць Косаричь.

Свѣдки { Иванъ Клинчикъ, Дмитро Костѣвъ.

Яцко Звѣриньскій, предс.;
Филипъ Кавалко, секретарь

Ч. 685. **КВІТЪ** $300.00

на триста доларôвъ, котрѣ п. Андрей Мицьо отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Маріи зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Minersville, Pa., ... 1905.

Андрѣй Мицьо.

Свѣдки { Михаилъ Борухъ, Мих. Дмитерчикъ.

Ст. Семанчикъ, председат.,
Митро Котляръ, секретарь.

ч. 688. **КВІТЪ** $22.00

на двайцять два доляры, котрѣ п. Олена Палиновска отримала яко посмертну запомогу по доньцѣ Аннѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Scranton, Pa., Nov. 4, 1905.

Олена Палиновска.
Юрій Солянчикъ, свѣдокъ,
Ив. Лежиньскій, председс.
А. Ґела, секретарь.

Перестали бути членами Р. Н. Союза.

В 1. Богушь Василь
Кидонь Иванъ
В. 9. Гудакъ Иванъ
В. 16. Мохнацкій Василь
В. 33. Тхорикъ Андрей
Остафъ Митро
Жеребный Митро
В. 39. Салякъ Николай
Дутка Стефанъ
В. 43. Жеґестовскій Митро
В. 77. Гавришь Семанъ
В. 86. Щуръ Иванъ
В. 89. Бурикъ Митро
В. 119. Василь Сѣмонъ

Въ тôй рубрицѣ будемо подавати имена всѣхъ, хто выступивъ зъ Р. Н. Союза, умеръ або зôставъ вымазаный въ наслѣдокъ неплаченя припадаючихъ на него вкладокъ.

ПП. секретарѣ Союза зволять подавати намъ докладно, пôсля кождого мітингу, имена тихъ, котрѣ перестали бути членами Р. Н. Союза.

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Важне

для П. П. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Повѣдомляю разъ на все, що всѣ грошѣ належачѣ до касы Р. Н. Союза посылае ся такъ: на money-order-ахъ або чекахъ выписуе ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписаный money-order або чекъ не посылае ся до Голов. Касіера, але вразъ въ выказами до Голов. Секретара. Головный секретарь опôсля вôдсылае ихъ до Голов. Касіера.

С. Ядловскій,
Голов. Секретарь.

РÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

братства св. Василія, вôд. Союза 19, въ Прайсбурґъ, Па. вôдбуде ся въ Недѣлю 17-го Децембра о 1 годинѣ пополудни. Хто не явить ся на мітинґъ заплатить кару $1.00. Кождый членъ мае выровнати свôй довгъ. Буде ся читати рôчный дохôдъ и розхôдъ и выбирати новыхъ урядниковъ на рôкъ 1906. Мітинґъ вôдбуде ся въ Рускôй Школьнôй Гали въ Олифантъ, Па. Прошу всѣхъ братôвъ явити ся на той мітинґъ. Напоминаю васъ дорогѣ братя, котрѣ не належите нѣгде, приступайте до братства и до Р. Н. Союза. Недавно тому убивъ тренъ одного Русина а другій самъ умеръ, а похоронити не було за що, а жѣнка плаче зъ дѣточками гôркими слезами. А вы Русины все камѣнне серце маете, до рускои организаціи не належите.

Ст. Сисакъ, секретарь, Box 220.

ПОВѢДОМЛЯЮ,

що мітинґъ братства св. Димитрія въ Centralia, Pa. буде вôдбувати ся все того самого дня, що и мітинґъ Союза, але по мітингу Союза. Рôвножь упоминаю, щобы тѣ, що не належить до братства и до Союза не приходили до мітинґовои галѣ такъ якъ то вже трафлялось, що Ст. Березѣна прийшовъ и хотѣвъ братство розбити.

Ф. Флудовичь,
секретарь бр. св. Димит. и Союза

ПОВѢДОМЛЕНЄ.

Русины въ Кросъ Форкъ, Па читайте, бо важне. Въ мѣсяцяхъ Новембру 1905 будемо принимати новыхъ членôвъ до нашого Братства усп. Пр. Дѣвы Маріи вôддѣлъ 88, за половину вступного. Русины, корыстайте зъ тои нагоды, бо такій случай вамъ заразъ не трафить ся тымъ бôльше.

Вôдъ уряду Братского.
Михайло Голикъ, предс.,
Теодоръ Паньцьо, секрет.,
Димитрій Гриценько, касіеръ.

БРАТСТВО

св. Володимира въ Elizabeth, N. J., вôддѣлъ Р. Н. Союза 65, буде принимати въ мѣсяцю новембрѣ и децембрѣ новыхъ членôвъ, маючихъ вôдъ 16 до 30 рокôвъ **безъ вступного**, а вôдъ 30 до 40 за половину вступного, коли здоровѣ хлопцѣ. Крôмъ того, запрошуемо всѣхъ членôвъ прийти на рôчный мітингъ, котрый мае бути въ першу недѣлю мѣсяця децембра о 3-тôй годинѣ пополудни въ галѣ Войтка Матера, 48 Washington Ave. А до Руского Народного Союза будемо принимати пôсля статутôвъ Союза. Нагадуемо, щобы члены платили свои довги, инакше рахунки братства не можуть бути приведенѣ въ порядокъ на рôчный мітингъ. Крôмъ того, запрошуемо всѣхъ Русинôвъ зъ околицѣ Elizabeth, N. J., котрѣ не суть еще забезпеченѣ въ жадной организаціи, щобы явили ся на мітинґъ въ Новембрѣ або въ Децембрѣ и мы ихъ приймемо до нашого братства.

А. Явилякъ, предс.,
С. Крупей, секр.,
І. Кухаръ, касіеръ.

БРАТСТВО

св. А. А. П. и П. въ Плимавтъ буде принимати новыхъ членôвъ у мѣсяцю Новембру до 30 лѣтъ безъ вступного а вôдъ 30 до 45 за половину вступного.

Вôдъ уряду Братского
Андрій Канюкъ, предс.,
Стефанъ Гринякъ, секр.
616 Ransom Str.. Plymouth, Pa.

ПОВѢДОМЛЯЄ

секретарь вôддѣлу 46 въ Плимавтъ, Па., Стефанъ Гринякъ, членôвъ, котрѣ мешкають на инчôмъ плейзѣ, щобы точно мѣсячне присылали передъ мітингомъ и щобы не замешковали, бо хто за рядомъ не зашле за три мѣсяцѣ буде суспендованый.

Стефанъ Гринякъ,
616 Ransom Str., Plymouth, Pa.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ, що нове братство „Пресв. Дѣвы Марія“ въ Скрентонъ, Па. буде принимати новыхъ членôвъ безъ вступного, въ мѣсяцю Новембрѣ 1905 р.

Хто еще не належить до нѣякого братства або до Союза, прошу ся появити на мітинґъ другои недѣлѣ по першôмъ. Мітинги вôдбувають ся о 3-ôй годинѣ пополудни въ п. Лукана гали, пôдъ числомъ 845 Capouse Ave.

Въ нашôмъ братствѣ можете стати вôдразу повнымъ членомъ, не такъ якъ деинде, що не дай Боже котрый членъ захоруе, або ся где скалѣчить, то не достае ажь по 3-охъ мѣсяцяхъ запомогу; але у насъ самѣ всѣ члены складають хорому або скалѣченому членови пять доларôвъ запомоги на тыждень и т. д. поки есть хорый. Приставайте закимъ еще не пôзно.

Йосифъ Запоточный, секретарь,
1112 Meade Ave.,
Scranton, Pa.

ПОВѢДОМЛЕНЄ зъ Hazleton, Pa.

1) Що братство св. Арх. Мих. буде устроювати ВЕЛИКІЙ БАЛЬ въ мѣсяцю Новембрѣ дня 21-го.

2) Въ самъ день такъ великого празника заложеня того числа 85, будуть обходити нашѣ члены ВЕЛИКЕ СВЯТО въ Гейзелтонѣ.

3) Кождый членъ нашого вôддѣлу мусить ся появити въ церкви въ день празника о 7-ôй годинѣ рано, де вôдправить мѣсцевый священикъ св. ЛІТУРГ'Ю за здоровлє всѣхъ братôвъ ч. 85, а по св. Літургіи буде вôдправленый ПАРАСТАСЪ за упокоившихъ ся братôвъ того вôддѣлу.

По вôдправѣ зберемъ ся всѣ въ галѣ церковнôй, зводки зъ прапоромъ брацкимъ и зъ бандою пôдемъ на мѣсце, де буде той великій баль на дохôдъ нашого братства.

Єсли котрый членъ сего вôддѣлу не появить ся на Богослуженє и на Баль, заплатить одного долара кары. Въ той великій день празника будемо принимати новыхъ членôвъ безъ вступного. Урядъ брацкій запрашае всѣхъ чесныхъ Русинôвъ зъ Гейзелтону и околицѣ, щобы були такъ ласкавѣ появити ся на св. Літургію и на Баль. Вступне вôдъ членôвъ 25 центôвъ, дамы безплатно.

Зъ поважанємъ
М. Мардинякъ, председатель,
А. Пелехачь, касіеръ,
П. Галецкій, секретарь.

ВЕЛИКІЙ БАЛЬ

устроює руске товариство „Зоря“ въ Ню Йорку, вôдд. 69 Р. Н. Союза, въ Суботу дня 11 Новембра 1905 р. въ Ліберти Галѣ, 255—263 Е. Гавстонъ ул., Ню Йоркъ. Початокъ о годинѣ 7-ôй вечеръ. Вступъ вôдъ особы 25 цнт. Просимо нюйорскихъ Русинôвъ взяти численну участь въ забавѣ зъ нами. За щироруску забаву ручить

Комітетъ балевый:
Андрѣй Кашиньскій, пред.,
Василь Яхницкій, касіеръ,
Йосифъ Шкрибайло, секр.,
342 Cherry Str., New York, N Y.

Баль

устроює братство сьв. Івана Крестителя, відділ 52 Р. Н. Союза в Holyoke, Mass., дня 18-го Новембра 1905 р. на Гіберніян Гали. На сей баль маємо честь запросити так місцевих як і позамісцевих Русинів, бо се одинока руска забава в сих сторонах. Братя Русини, прибувайте до нас чисельно забавитись з нами. На балю будемо принимати нових членів так до братства як і Р. Н. Союза. Початок забави о 6-ій пополудни. За добру забаву ручить Комітет:

Мих. Беля, предсід.,
Сем. Довган, секретар,
Іван Фешко, касієр.

ПОДЯКА.

Сердечну подяку складає товариство „Запорожска Сѣчь“ въ Ню-Йорку, вôд. 117 Р. Н. Союза, всѣмъ Русинамъ и Русинкамъ, котрѣ прибули на нашъ баль, якій вôдбувъ ся дня 28 Октобра. Особливо складаємо подяку Тов. „Зорѣ“, Братс. св. Ольги, Бр. св. Володимира и Бр. св. Андрея Первозв., що такъ громадно и радо прибули до насъ. Братя Русины, лучѣмъ ся разомъ, нехай єдність запануе межи нами, бо часъ братя вô сну встати и часъ братя за Русь дбати.

С. Смолякъ, секретарь.

ПОДЯКА.

Сим маємо честь прилюдно зложити сердечну подяку нашим старокраєвим словом Спаси Біг Народному Фондови в Америці за дар $20.00 дарованих на нашу будову церкви в Мриголоді.

Мриголод, 4-го Жовтня, 1905.

За Комітет:
От. Володимир Коритовский, гр. кат. парох в Глумчи,
Тимко Крупский } провізори
Антоній Кичоровский } церковні

Просьба.

Збираемо грошѣ на поправу рускои церкви въ селѣ Новици, горлицкого повѣту, въ Галичинѣ и просимо васъ братя и сестри, особливо тыхъ, що походять зъ Новицѣ заохочуйте однѣ другихъ и жертвуйте хто що може на сю цѣль, бо знаете, що въ краю гроша нема, зарôбки слабѣ, а вроды, якъ чуемо планнѣ. Неразъ закаже ся ясне постерниско а прийде буря, градъ и змолотить все таки на поли и змие водою, а нашѣ родичѣ мусять ся дивити якъ ихъ праця марно пропадае. Знаете добре и тое, що зъ тои мізернои офѣры, яку дають въ краю по одному або два сотики трудно зôбрати суму. А насъ тутъ Богъ допровадивъ до Америки на добрѣ зарôбки, тому не забуваймо о нашôй Матери въ старôмъ краю, босьмо ся при нѣй выховали разомъ зъ нашими родичами. Тому не вôдтягаймось а жертвуймо хто що може, а Богъ певно намъ тое нагородить. До сего часу жертвували:

Иванъ Гузѣкъ	4.00
Теоф. Венцко	5.00
Тимко Зѣмовскій	5.00
Вас. Галущакъ	3.00
Вас. Обуханичь	5.00
Стеф. Романикъ	5.00
Марія Еовтко	2.00
Юстина Обуханичь	2.00
Митро Карлякъ	2.00
Гриць Карлякъ	3.00
Марія Венцко	2.00
Євфрозка Пелехачь	1.00
Юстина Карлякъ	1.00
Юлія Крôль	1.00
Марта Бѣгунякъ	1.00
Текля Бѣгунякъ	1.00
Марія Зишко	50

Дальшѣ жертвы прошу посилати на адресъ:

45-47 John Guzik,
37 Jersey Str., Ansonia, Conn.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперед.

Де есть?

Михайло Вітек, укінчений семинарист. Перед роком виїхав з Галичини до Америки і перебував в Pattersons Mills, Pa. Хто би знав єго адрес зволить донести єго батькови на адресу:

Кость Вітек,
господар в Скнилові,
п. Кульпарків коло Львова.
Galicia, Austria. 43-45

Де есть?

Максимъ Ґирила, зъ села Бѣльче Золоте, пов. Борщôвъ, Галичина. Вже 2 роки якъ пôшовъ зъ Stuartburn и не знати де обертаєсь. Нехай голосить ся на адресъ свого шваґра. Stephen Szmyguwatyj, Stuartburn, Man., Canada.

Де есть?

Антонія Ґайдошь, котра прийшла передъ кôлькома мѣсяцами зô старого краю. Шукає еѣ братъ, Иванъ Ґайдошь. Нехай зголосить ся на адресу: Ivan Gajdosz,
59 Seventh Ave.,
North Tonawanda, N. Y.

Всячина.

УКРАДЕНО 9,000.000 УКРАИНЦѢВЪ.

Живе въ Росіи 32 міліоны Украинцѣвъ ще й зъ лишкою. Це мы добре знаемо, бо перелѣчили ихъ. А отъ недавнечко оповѣщено въ ґазетахъ, що по перепису зъ 1897 р. усѣхъ Украинцѣвъ въ Росіи 22,380.152 або 14 проц. всього населѣння въ имперіи. Де-жь дѣлось бôльше 9 міліонôвъ нашого народа? Дѣло въ тому, що по перепису зъ 1897 р. полѣченѝ тôльки Украинцѣ въ ґуберніяхъ, завсѣгды офіціяльно званыхъ украинськими. Выходить, що офіціяльно оповѣщено не все число Украинцѣвъ въ Росіи, а тôльки въ 10 ґуберніяхъ. Де-жь дѣлись Украинцѣ въ половинѣ люблинськои та седлецькои ґуберніи, въ гродняньскôй ґуберніи, въ пінському, мозирському та въ бôльшôй половинѣ рѣчицького повѣта въ мінськôй ґуберніи? Де дѣлись Украинцѣ въ однôй третинѣ курськои, въ цѣлôй половинѣ воронѣжськои, въ двохъ повѣтахъ саратовськои, въ цѣлôй ставропôльскôй, въ однôй четвертинѣ Бесарабіи, въ однôй четвертинѣ донськои области, въ земли терськихъ козакôвъ, въ цѣлôй семирѣченськôй области Середньои Азіи, въ усурійському краю або въ приморськôй области? Ихъ розкидано на инчѝ народности. Певно гродняньскихъ та мінськихъ Украинцѣвъ (пôвтора міліона) приписано до Бѣлорусôвъ; люблинськѝ й седлецкѝ Украинцѣ приписанѝ може й до Полякôвъ, а решта безперечно приписана до загального числа Москалѣвъ, котрыхъ налѣчено въ имперіи 55,000.000 або 44 процентъ усякого населѣння. И теперь мы напевно вже знаемо, що зъ цихъ 55 міліонôвъ треба вылѣчити найменче 7 міліонôвъ воронѣжськихъ, курськихъ, донськихъ та усякихъ инчихъ Украинцѣвъ и прилѣчити ихъ до 22 міліонôвъ, выказаныхъ въ офіціяльнôй оповѣсти. Теперь мы напевно можемо сказати, що въ російськôй имперіи въ 1897 р. було Москалѣвъ 48 міліонôвъ, а Украинцѣвъ 32 міліоны.

ПѢСНЯ старого кавалера.

Чимъ же менѣ ся тѣшити
Та чимъ веселитись,
Не маю я тутки друга,
Щобъ зъ нимъ говорити.
Роблю тутки яко сомаръ,
Якъ нѣма скотина,
Неразъ прийде менѣ на мысль
Рôдненька хатина.
Припôмну си вôтця матерь
И цѣлу родину;
Пригадаю я си неразъ
На свою дѣвчину.
Пригадаю собѣ неразъ
Церковцю святую,
Пригадаю своихъ другôвъ
И нивку рôдную.
А тутъ я самъ, самôтненькій
Якъ билинка въ поли,
Не потѣшу я ся певно
Тутки вже нѣколи.
Якъ я собѣ такъ розмыслю
И всьо пригадаю,
Жалко менѣ, що нѣкого
Тутки я не маю,
Щобъ зъ нимъ мôгъ я потѣшитись
Та поговорити.
Ой якъ тяжко самотному
На сѣмъ свѣтѣ жити.
Нѣ хатины, нѣ родины,
Нѣ друга доброго,
Нѣ дѣвчины, щобъ припала
До серденька мого.
О родинѣ довѣдаюсь
Якъ тамъ проживае,
О дѣвчинѣ ничь не знаю,
Якъ она ся мае.
Правду скажу вамъ се люде,
Що еще не знаю,
Котре дѣвча мое буде
И де его маю.
Хочь богато знаю дѣвчатъ
То можу сказати,
Такои я ще не знаю,
Щобъ мнѣ жѣнковъ стати.
Отъ такое дѣвча може
Мнѣ жѣнковъ зôстати,
Щобы красне було, гоже,
Хтѣло працювати.
Пару сотокъ и розуму
Щобъ було доброго,
Бôльше вже я вôдъ дѣвчати
Не хочу нѣчого.
Я такое дѣвча готовъ
За жѣнку си взяти,
Лишь бѣда зъ тимъ, що не можу
Такои вышукати.
Бо хотяй ся найде дѣвча,
Що май вѣна много,
Але за то оно дурне
Не знае нѣчого.
Бо не знае нѣ роботы,
Не май ничь доброго,
Анѣ статку, нѣ розуму,
Щожь ми потôмъ зъ того?
Якъ си таку зъ грôшми возьму
И грошѣ утрачу,
Тогдѣ якъ ся позрю на ню,
То гôрко заплачу.
Бо якъ менѣ зъ таковъ жѣнковъ
Тодѣ проживати,
Що я мушу межи людьми
Еѣ ся встидати.
Єсли дѣвча красне, гоже
Та не мае грошей,
То за таковъ жѣнковъ также
Не вжіешь роскошей.
Бо днесь трудно проживати
Безъ тои мамоны,
Бо тя потôмъ будуть скубли
На вшиткѝ стороны.
Мусишь платити цѣсарю,
Податки давати,
Єсли хочешь щобъ тя потôмъ
Не секвестровати.
А вôйтови давай складку
Въ означену днину,
Бо якъ не дашь, то ти возьмуть
Плугъ або перину.
Будьте люде такъ ласкавѝ
Менѣ дорадити,
Чи зъ яковъ ся оженити,
Або самъ старѣти.
Але вже часъ крайный конче
Яку посватати,
Щобъ не прийшло ажь до смерти
Кавалѣровати.
Бо вже менѣ близько трийцять
А я ничь не дбаю,
Гляджу жѣнки зъ десять рокôвъ
А ще ѣ не маю.
А потому то бы була
Комедія ладна,
Коли бы мя не схотѣла
Дѣвчинонька жадна.
Потôмъ може бы я почувъ
Розмовоньку таку:
Не хочу тя, не для мене,
Ты старый трупаку.
Отже треба ся женити
Вже ничь не поможе.
Допоможь мнѣ дѣвча знайти,
Милостивый Боже.
Але перше оголошу
Въ газетѣ въ „Свободѣ“
Може ся дѣвча зголосить
При добрôй нагодѣ.
А якъ буде все въ порядку
И наспѣе хвиля,
Скличу гостей и уладжу
Кацапске весѣля.
Отже прошу я ласкаво
Свѣтлу редакцію,
Написати то въ „Свободѣ“,
Цѣлу комедію.

Старый Кавалеръ.

К 184

НОВИНКИ.

— ЗБУНТОВАЛИСЬ навить семінаристы, що вчать ся на православныхъ поповъ въ Харковѣ на Украинѣ. Они домагають ся усякихъ реформъ покинути науку и розъѣхатись домовъ до сего часу, доки бажанй ними реформы не зостануть заведенй.

— ЧЕПУРНА дѣвчина Луіза Андресъ обвинувачувала передъ судомъ молодого хлопця въ тôмъ, що вôнъ поцѣлувавъ еѣ на стрітъ-карѣ. Обвинуваченый оправдувавъ себе тымъ, що вôнъ дуже еѣ любить. Почувши те, дѣвчина просила судію не карати тяжко хлопця. Судія бувъ такои самои думки, и присудивъ хлопця заплатити дѣвчинѣ $5. и не ганятись за нею по вулицяхъ.

— ВЪ ХИНАХЪ въ присутности богатьохъ европейскихъ офіцирôвъ вôдбули ся великй маневры. Одна частина хиньского вôйска нападали на Пекінґъ (хиньске столичне мѣсто), а друга боронила. Всѣ присутнй офіцеры не нахвалять ся великимъ поступкомъ, якій зробили Хинцѣ въ военнôй штуцѣ.

— НА ВЫДѢЛЪ правничій Ню-Йоркского університету записавъ ся п. Ардаліонъ Хромовскій власитель банку и секретарь тамошнои гр. кат. парохіи.

— ВЫДѢЛЪ Наукового Тов. им. Шевченка у Львовѣ оголосивъ конкурсъ на запомогу зъ фонду пок. А. Бончевского въ сумѣ 440.52 кор. для одного взглядно двохъ студентôвъ університету свѣтского факультату.

ЖЕЛІЗНИЦЯ ЛОРЕЛ ЛАЙН

Трени відходять зі Скрентон в будні дні від 1-ої до 6-ої рано що година, а від 6 рано до 12 в ночи що 20 мінут. В Неділю відходить трен від 1-ої рано до 7 що година, в від 7 рано до 12-ої в ночи що 20 мінут. Від 3.20 до 6.40 пополудни трени ходять що 10 мінут До Вилкесбері іде трен всего 41 мінут, а експресовий, що відходить зі Скрентон (крім Неділь) о 6.36, 8.16 і 10.36 рано а 2.16, 4.36 пополудни іде лиш 33 мінути. Наші кари їдуть до Нейоґъ Парку і Пітерсборґ Ми перевозимо також пакунки

B. F. WYLY, jr. traffic manager.
Scranton Pa.,

КРАЕВА РОБОТНЯ.

Выробляю иконостасы, престоли, кивоты, образы пропорцийнй, малюю и золочу.

Цѣны умѣркованй. 11-

F. Matyashow. 575 Stella Ave., Winnipeg, Man., Canada.

ПРОТИ ОГНЯ,

одиноковій с[illegible]кій аґентъ въ Лакована Кавнті.

JOHN A. KOMARA,

напротивъ словеньского костела,

15g25 OLYPHANT, PA.

Выробляю [illegible] ки манилѣ, шапки ôдзнаки, хоруги, уніформы.

Цѣнникъ и прое кивнесылаю даром

Можете писати до насъ по руски, словацки або польски.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, Pa

На продажь!

Часть готôвкою — решта на сплату

Берлиньскй и др. кочѣ,

гумовй обручѣ,

Караваны и погребовй ќары,

Погребовй возы,

зъ гумовыми обручами.

у

P. F. Gordon's

Фабрицѣ Возôвъ

323 Green str., North End, Scranton, Pa. 21Dec

ДОКТОРЪ ПРАВЪ

ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,

—адвокатъ,—

3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.

P. O. Box 372.

Єго офісъ въ Scranton, Pa. е на 34 Lackawanna Ave. Але до Скрентонъ приѣзджае тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ години 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американьскй въ повѣтахъ: Люзерне и Лякована.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старомъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнй паперы и повномочія. Mar06

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ

Д. ГОЛОДА

28 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода и порядку, де най лучше купити шифкарту.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?

CONDRAD LOTZ.

305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрасенй. Также робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменовъ и т. д. За роботу ґварантуе.

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ

WHOLESALE

Cor. Franklin & Spruzheim Sts.

SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку

Братя! замовляйте у свого!

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read **The International Socialist Review**

Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of Socialism and Farmers. No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

Dr. F. J. Meek,

(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ
СЛАБОСТЕЙ
ЖІНОЧИХ,
ДИТЯЧИХ
І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при породі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 227 N. Shamokin Str. SHAMOKIN PA. Телефон Nr. 1673

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ

TROMETTER'S

(Трометеръ)

при Рединьскôмъ депѣ въ Shamokin, Pa.

Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы приладжденѣ на европейскій способъ. Дуже смачно. Услуга солидна. Окремѣ комнаты для родинъ. Найлучшѣ вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливѣ напитки. Цѣна дуже мала.

Впередъ довѣдайтесь!

Хочете ѣхати до краю?
Хочете спровадити родину до Америки?

Я вамъ скажу, що повинна коштувати

Шифкарта

на котру небудь корабельну лінію и

желѣзниця,

ажь тутъ, до якого небудь мѣсця въ Сполученыхъ Державахъ чи Канадѣ.

На вôдповѣдь пришлѣть 2-центовый почтовый значокъ (марку).

Адресуйте такъ:

Jno J. Ardan,

BOX 353. SCRANTON, PA.

Першій рускій американьско галицкій

Дôмъ Банковый и Канцелярія адвокатско-нотаріяльна

A. CHROMOWSKI & CO.

339 E. 20th Str. New York City.

Пересылае грошѣ до старого краю найскорше и безпечно.

Принимае всякй депозиты.

Мѣняе грошѣ по курсѣ біржовôмъ.

Продае шифкарты на всѣ лініи корабельнй до краю и зъ краю, вразъ зъ тикетами на желѣзницѣ.

Перепроваджуе всякй пертрактаціи спадновй, контракты купна и продажи, повномочія (легалізаціи) и справы спорнй.

Полагоджуе всѣ увôльненя и мелдунки войсковй понеже есть головнымъ конс. для справъ вôйсковыхъ.

Провадить руску книгарню.

БРАТЯ РУСИНЫ! Не дайтесь вызыскувати и обманювати чужимъ и пôдступнымъ людямъ. Въ кождôй потребѣ звертайтесь лишь до фахового и совѣстного чоловѣка, щирого и дѣяльного и правдивого Русина, якимъ есть краянъ и братъ вашъ

АРДАЛІОНЪ ХРОМОВСКІЙ.

Прочь зъ чужими а тôльки свôй до свого! 42-

НА ЖОЛУДОК, НА ГРУДИ, НА ПЕЧІНКУ.

Dr-a Jean Sirrom,

задля того, що спомiг многим людям своїми трема средствами, зовуть часто

Домашним Лікарем.

Заощадите гроші, если спробуєте его ліки, а коли раз спробуєте, будете раді, бо вам поможуть. Ріжні доктори і шпиталї хвалять его ліки.

Дра JEAN SIRROM **Зміцнитель Жолудка** є певним ліком на Диспепсію, Нестравність, Хронїчне Розвільнене, Біль Голови, Загальне Ослаблене і другі Хороби Жолудка спричинені неточностію або переладованем.

Дра JEAN SIRROM **Кріпитель Легких** гарантує вилічити Слабі Груди, Гей Фівер, Бронкітіс, Сухоти або яку небудь другу Грудну Слабість. Се певний лік на Простуду, Капель і т. п.

Дра JEAN SIRROM **Кріпитель Печінки** вилїчить певно найгірше Хронїчне Затверджене, Хороби Печінки, Жовчи і т. п. Вилїчить всї хворости походячі з Нездорової Печінки.

Цїна за **фляшку 1 доляра**, або шість фляшок за **5 долярів**. Можете замовити по дві фляшки з кождого ліку або як небудь схочете а цїна за **6 фляшок все буде 5 дол.** По отриманю грошей експресовим або почтовим моні-ордером посилаємо ліки на яку небудь адресу. Наш підпис випалений на корку кождої фляшки. Єли такого підпису нема — ліки підроблені.

39- **Morris Forst & Co., Pittsburg, Pa.**

Продавці в Сполучених Державах і Канаді.

Торговый Дôмъ

„АЛЕКСАНДЕРЪ РАПАПОРТЪ"

Затверджена російскимъ Урядомъ

Пароплавна Контора въ Одесѣ, въ Росіи

Продае Шифкарты

на найлѣпшй и найшвидшй пароплавы

до всѣхъ мѣстъ Сполученыхъ Державъ и Канады.

Люде, що живуть въ Америцѣ а хотѣли бы спровадити свою родину изъ Росіи до Спол. державъ або Канады най пишуть на адресъ:

Одесса, Екатерининская д. № 85
A. Rapoport,
38-7 Odessa, Ekaterinenstrasse, 85, Russia.

Посылайте грошѣ черезъ Рускій Народный Дôмъ

и черезъ нашихъ аґентôвъ

Мы пôслали вже сотки тысячь доларôвъ до краю, а ще нѣкому не пропавъ анѣ оденъ центъ.

Посылка грошей черезъ Р. Н. Дôмъ найтанша и найбезпечнѣйша. Мы даемо знати до краю, хто имъ посылае грошѣ и коли мають ити на почту, а кождому костумерови въ Америцѣ посылаемо правдиву посвѣдку изъ краю, що грошѣ вôдобранй. Сего не робить нѣяка друга компанія. Они посилають не правдивй краевй, а свои американьскй посвѣдки и тымъ дурять нашь народъ, присылаючи посвѣдки, коли ще грошѣ не доручонй. Другй компаніи не повѣдомляють у краю, вôдки прійшли грошѣ и зъ того неразъ выходить баламута, що грошѣ выплатять кому другому, або цѣлкомъ не выплатять.

Р. Н. Дôмъ се руска народна институція. Кождый зароблений центъ выйде на пожитокъ цѣлого руского народу.

Цѣна, кôлько бере Р. Н. Дôмъ за австрійскй грошѣ, если хто посылае просто до насъ:

За	5	коронъ	1	дол.	17	цнт.		За	170	коронъ	34	дол.	88	цнт.	
„	10	„	2	„	20	„		„	180	„	36	„	92	„	
„	20	„	4	„	25	„		„	190	„	38	„	96	„	
„	30	„	6	„	28	„		„	200	„	41	„	00	„	
„	40	„	8	„	33	„		„	300	„	61	„	45	„	
„	50	„	10	„	37	„		„	400	„	81	„	85	„	
„	60	„	12	„	42	„		„	500	„	102	„	25	„	
„	70	„	14	„	46	„		„	600	„	122	„	90	„	
„	80	„	16	„	50	„		„	700	„	143	„	40	„	
„	90	„	18	„	55	„		„	800	„	163	„	70	„	
„	100	„	20	„	60	„		„	900	„	184	„	30	„	
„	110	„	22	„	64	„		„	1000	„	204	„	80	„	
„	120	„	24	„	68	„		„	2000	„	409	„	50	„	
„	130	„	26	„	72	„		„	3000	„	614	„	20	„	
„	140	„	28	„	76	„		„	4000	„	816	„	50	„	
„	150	„	30	„	80	„		„	5000	„	1021	„	00	„	
„	160	„	32	„	84	„									

Аґентамъ належить ся крôмъ того за почту и папѣръ.

Чеки або моні-ордеры прошу выписувати на имя касіера Р. Н. Дому, а то: **A. Sharshon, Shamokin, Pa.** а той моні-ордеръ або чекъ посылайте листомъ на адресу:

Rev. N. Strutynsky, Box 375, Olyphant, Pa.

Въ листѣ выпишѣть выразно, до кого мае ся послати грошѣ, якъ называе ся село и яка тамъ почта.

Скоро листъ дôйде до насъ, мы заразъ дамо вамъ знати посткартою.

Нашѣ аґенты мають нашѣ руско-анґлійскй друки.

Де нема нашого посредника, посылайте грошѣ просто до Р. Н. Дому, якъ сказано высше. 39—

Друкарня „Свободы"

друкуе

тикеты, папери, коверты, книги, книжки, плякаты, циркуляры

и взагалѣ всѣ роботы друкарскй

старанно, тано и на часъ.

Братскй опѣкуны хорыхъ повиннй мати книжки для записованя коли хто захорувавъ, на яку слабôсть и т.д.

Адресъ:

„SVOBODA", Box 353, Scranton, Pa.

Фарми! Фарми! Фарми!

Щасливий независимий чоловік, над котрим нема „баса". Хто се? Се фармер! Одна лиш фарма обеспечує чоловікови певну будучність. Сотки краянів купили в нас фарми сего року і чують ся щасливими, бо не грозить їм калїцтво або смерть. Прийдіть і Ви до нас а поможемо Вам стати самостійними. Купіть собі фарму. Голосіть ся до:

John Jelinek, 1116 Pine Alley, Braddock, Pa.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.